

SOSYAL HİZMET MAGAZİN

AYLIK MESLEKİ ETKİLEŞİM DÜŞÜNCE VE KÜLTÜR E-DERGİSİ

**BU
SAYIDA**

Doç. Dr. Melahat Demirbilek
Doç. Dr. Taner Artan
Ramis Doğan
Durkadin Saçlı

Mehmetcan Yazıcıoğlu
Özkan Bilgin
M. Niyazi Yılmaz
Cansu Bulut Uçar

Mehmet Can Aktan
Veli Yalçın
Emel Topak
Abdullah Erkam Gün

GÜNCEL:
**YEREL
YÖNETİMLER**

**SOSYAL ÇALIŞMA
KİTAPLIĞI**
Yerel Yönetimlerde
Sosyal Hizmetler

SPOR

Sosyal Hizmet
ve Bocce

**ÖĞRENCİNİN
SESI**

Hasan Lezki

SİNEMA

Diren!

**GELİŞEN TEKNOLOJİ
KARŞISINDA SOSYAL
HİZMETİN GELECEĞİ**
Havva Nur Kafes

AKADEMİK
Recep Tayyip Erdoğan
Üniversitesi
Sosyal Hizmet Bölümü

SİVİL TOPLUM

Gençlik ve Kırsal
Kalkınma Zirvesi

SİNEMA

Soraya'yı
Taşlamak

**DÜŞÜNCE
KİTAPLIĞI**

Yaratıcı Düşünme
Sanatı

GEZİ

Gesi
Güvercinlikleri

İçindekiler

03 Editörden
• Prof. Dr. İlhan Tomanbay

GÜNCEL

05 Avusturya'da Sosyal Hizmetlerin Yerelden Sunumu
• Ramis Doğan

08 Yerel Yönetimler ve Göç
• Doç. Dr. Melahat Demirbilek

11 Yerel Yönetimlerde Sosyal Hizmetler
• Doç. Dr. Taner Artan

14 Ekolojik Sosyal Hizmete Bir Bakış
• Durkadin Saçlı; Mehmetcan Yazıcıoğlu

17 Sosyal Hizmet Mesleğinde Bilirkişilik Uygulamaları
• Özkan Bilgin

18 Planlı Dönemde Sosyal Hizmetler
• M. Niyazi Yılmaz

21 Bireysel Güç Toplumsal Vicdan Çerçevesinde Sosyal Politika
• Cansu Bulut Uçar

SÖYLEŞİ

23 Mehmet Can Aktan - Okul Sosyal Hizmeti

ÖĞRENCİ DENEYİMLERİ

26 Hasan Lezki - Staj Süreci

SİVİL TOPLUM

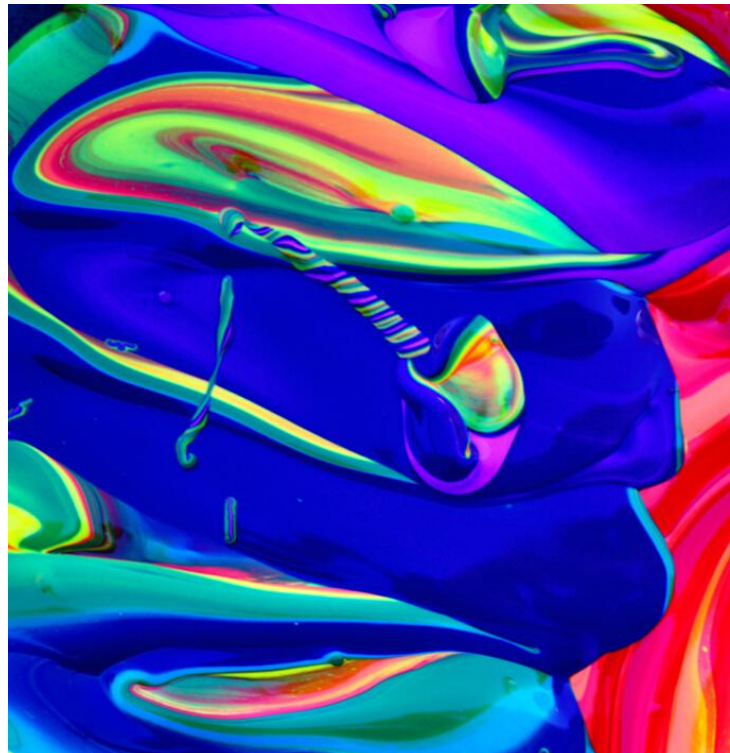
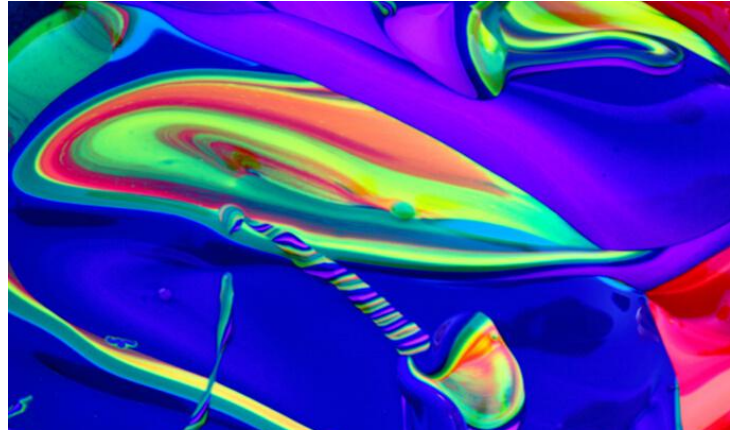
28 Gençlik ve Kırsal Kalkınma Zirvesi Sonuç Bildirgesi

AKADEMİ

30 Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü

TEKNOLOJİ

32 Gelişen Teknoloji Karşısında Sosyal Hizmetin Geleceği
• Havva Nur Kafes

Kültür ve Sanat

SİNEMA

34 Diren! (2015)
• **Emel Topak**

36 Soraya'yı Taşlamak (2008)
• **Abdullah Erkam Gün**

GEZİ

38 Gesi Güvercinlikleri / Kayseri
• **Veli Yalçın**

DÜŞÜNCE KİTAPLIĞI

41 Yaratıcı Düşünme Sanatı – Rod Judkins
• **Fatma Karaaslan**

SOSYAL ÇALIŞMA KİTAPLIĞI

44 Yerel Yönetimlerde Sosyal Hizmetler -
Taner Artan

SPOR

46 Sosyal Hizmet ve Bocce
• **Ayşe Doymaz**

HAKKINDA

Sosyal Hizmet Magazin elektronik dergisinin temel amacı; sosyal hizmet alanlarını yansıtan güncel yazıları, haberleri, gelişme ve tartışmaları, bilimsel derlemeleri, araştırmaları ve kültür-sanat yazılarını öğrenciler, uygulayıcılar, akademisyenler ve araştırmacılarla paylaşmaktır.

Sosyal çalışma mesleğinin akademisyenleri, uygulayıcıları, öğrencileri ile sosyal hizmet alanlarındaki temel ve destekleyici diğer mesleklerin profesyonelleri tarafından yazılan yazılar yayınlanır. Sosyal Hizmet Magazin, sosyal çalışma ve sosyal hizmetlerin popüler bilim ve uygulama dergisidir. Günceldir, canlıdır.

Yazılar; geniş ölçekte çalışma alanlarından güncel bilgi-beceri aktarımı, mesleki uzmanlık konuları, etik-hukuksal tartışmalar, öğrenci deneyimleri, teknoloji gibi her sosyal çalışmacıyı ilgilendiren konuları içerir. Sinema, edebiyat, akademik eser incelemeleri yer alır. Sosyal hizmet alanlarının öncü ve dikkat çekici kişilikleriyle röportajlar yayımlanır. Yazıların içeriğinden doğan her türlü hukuki sorumluluk yazarlara aittir.

E-dergi yılda altı sayı yayımlanır.

Dergide yayınlamasını istediğiniz yazılarınızı

sosyalhizmetmagazin@gmail.com adresine iletiniz. Güncel yazılar 750-1000 kelime, tanıtım, haber, film, belgesel, kitap (edebiyat, düşünce, akademik sosyal hizmet türlerinde) incelemesi türündeki yazılar ise 500-750 kelime arasında olmalıdır. Dergideki yazılar kaynak gösterilerek alıntılanabilir.

Yayınlanma tarihi 15 Ocak 2020. Sayı 09.

Genel Yayın Yönetmeni

Prof. Dr. Tarık Tuncay

Editör

Prof. Dr. İlhan Tomanbay

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Prof. Dr. Tarık Tuncay

Yardımcı Editörler

Arş. Gör. Gökem Kelebek Küçükarslan, Dr. Melih Sever

Yayın Kurulu

Arş. Gör. Engin Fırat

Arş. Gör. Mustafa Çağrı Ayalp

Arş. Gör. Hakan Sakarya

Süleyman Soyhanoğlu

Arş. Gör. Harun Aslan

İsmail Nalbantoğlu

Elif Topçu

Derya Akkurt

www.sosyalhizmetmagazin.com

Prof. Dr. İlhan TOMANBAY

EDİTÖRDEN

BU YIL DA GEÇTİ BÖYLE KAH GAMLA KAH SEVİNÇLE

2019 sosyal hizmet alanında sanal ve düzenli bir magazin dergisinin yayına başlamasının yılı oldu. Bu muhteşem bir şey. Çünkü hem doğum muhteşemliktir, hem süreklilik... Türkiye'mizin dış ve iç politikalarıyla yoğrulduğu bu yıl da böyle bir gelişme ne anlam taşır? Bu ölçme niyetinize bağlı.

Savaşların, çatışmaların, depremlerin, yolsuzlukların, terörist ya da sert tandanslı politik saldırıların, ölümlerin hala sürdürüldüğü bir yılda bir magazin derginin çıkarılması öne alınacak birşey midir? Evet, kendi dünyası içinde birşeydir. Hangi siyasal görüşten olursa olsun, kendilerine sosyal hizmet uzmanı diyenlerle kendilerine sosyal çalışmacı diyenlerin biraraya gelmeleri, o siyasal görüş sahibi meslek elemanlarıyla bu görüşe sahibi meslek elemanlarının bir dergide gönülleri ve istedikleri her konuda yazabilmeleri az şey midir? Düşününüz. Sadece kavram konusunu değil, diğer meslek konularını da tartışmak için bir masaya oturamayanların kendi seçtikleri kimliklendirmelerini iradelerince göstermeleri az şey midir?

Henüz tartışma aşamasına gelinememiş olursa da ufaktan ufaktan başlayan eleştirilerin değerini ilerde hepimizin göreceğine inanıyorum. Var mı öyle bir yazı? Var! Sosyal Hizmet Magazin'in 6. Sayısına bakınız. O mükemmel kaleme alınmış yazıda varlığını ve kimliğini haykıran araştırma görevlisinin bunca yıl sonra içini boşaltmış olması bir insan için ne büyük bir rahatlamadır! Sadece bu anlamlı ve estetik feryadın dile getirilmesi için bile bu derginin çıkmış olması çok değerlidir. Sert ama sıcak kalem ve bu yürekliliği için araştırma görevlisi öğrencimi yürekten kutluyorum. Bakışı nasıl olursa olsun, kutlanmalıdır.

Aynı zamanda bir paylaşımdır bu. Paylaşmalar başlamıştır. Ardı herhalde gelecektir. Bu paylaşımlar, birlikteliği, birbirine yaklaşmayı, birbirini tanımayı sağlayacaktır. Ve bütünleşmeyi getirecektir, uzun evrede; kim ne derse desin. Birbirimize tahammülü öğreneceğiz, birbirimizi anlamayı öğreneceğiz. Farklı sesler birbirleriyle konuşmayı öğrenecek. Birbirimizi boğmadan haklılığımızı elbette göstereceğiz.

Bir de bu nereye götürecek birliyor musunuz? Birebir, kişisel tartışmalar içerikli, bilimsel görüşlerin alınıp verilmesine doğru evrilecektir zamanla. Çirkinleşmeden, saldırıdan sonuç alınamayacağını bilerek, kişiye değil konuya yönelik, mantıklı, bilimsel temelli tartışmalara uzanacağız. Bugünün haykırısları bugün içinde bulunulan toplumsal aşamanın modelidir. Bu model giderek rafine olacak; doğru mecrasına oturacaktır. Bu sayının ana konusu yerel yönetimlerdir. Yerel yönetimlerle sosyal çalışmanın bağlantısı değerlidir. Çünkü yerel yönetimler sosyal hizmetlerin birincil ve en etkili verildiği yerel kamusal odaklardır. Sosyal çalışmanın kaynağı yerel yönetimlerdir. Merkezi yönetim bunu sadece destekleyici organdır. Türkiye'mizin bugünkü koşullarında hizmetler ve meslekler doğru yerlerinde işlemiyorsa bu da toplumsal yapının bugün bulunduğu yere bakarak açıklanabilir.

Avrupa Yerel Yönetimler Sosyal Şartı bize çok şey öğretmekte; temelde iki eksen göstermektedir: Yerel hizmetler (sosyal hizmetler) yerelde yapılır, bir. Yerel yönetimlerin "temel yetki ve sorumlulukları anayasa ya da kanun ile belirlenir", iki (Md. 4). Bu iki düstur birbirini tamamlar; bütünleşiklik içinde yerel kendini yönetir.

Demek istediğimi en iyi gösteren madde 3. Maddedir. “Özerk yerel yönetim kavramı [1] “yerel makamların”, [2] “kanunlarla belirlenen sınırlar çerçevesinde”, kamu işlerinin önemli bir bölümünü kendi sorumlulukları altında ve yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda düzenleme ve yönetme hakkı ve imkanı anlamını taşır (Md. 3).

Bu yönetim ve hizmet modeli sosyal hizmetlerin en etkili verilebileceği modeldir. Bu konuda Viyana Belediyesinde yıllarca çalışmış meslektaşımız Ramis Doğan’ın 9 Kasım 2019’da SABEV’de yaptığı sunum (You Tube’dan ulaşılabilir.) herhalde yerel yönetimlerde sosyal hizmetlerin verilmesi ve bu bağlamda sosyal çalışmanın bu alandaki rolünü tartışmaya açması bakımından önemlidir. Özeti bu sayıdadır.

Aynı konuda kitap yazan dostumuz Doç. Dr. Taner Artan da verdiği katkıyla anlamayı ve anlaşmayı kolaylaştırmıştır. Konuyla ilgili diğer yazılarla konu sosyal hizmetlerin günceline taşınmış olmaktadır.

Derginin yazı spektrumu hem nicel hem nitel bakımdan genişlemektedir. Daha çok yeni sesler yazıya dönüşmekte, konu spektrumu da genişlemektedir. Sosyal hizmet alanları çerçevesinde dergiye yansıyan bu çok seslilik ve çok renklilik sosyal çalışma mesleğini zaman içinde giderek daha belirginleştirecek ve değerini arttıracaktır.

2019 yılında Hacettepe Üniversitesinin o tarihe değin en yüksek oy oranıyla seçilmiş ve ikinci seçimde oy oranını daha da arttırma başarısını göstermiş Rektörü Prof. Dr. Tunçalp Özgen öldü (9 Mart 2019). Onun döneminde ve onun çabalarıyla Sosyal Hizmetler Yüksekokulu İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesine bağlı bir Bölüm statüsünü kazandı. Böylece akademik statüsü hem yükseldi hem evrensel örgütlenme modeline uygun bir bilimsel konum kazandı. Prof. Dr. Özgen Türkiye’nin ilk sosyal hizmet yükseköğretim kuruluşunun akademik değerinin yükselmesinde kilometre taşı olarak Sosyal Çalışma ve Sosyal Hizmetler Kronolojinde yerini almıştır. Nur içinde yatsın.

Gene aynı yıl içinde hem önlisans hem lisans düzeylerinde sosyal hizmet ve sosyal hizmetler adlarıyla, ne diyelim, “sosyal hizmet eğitimi” karmaşa içinde sürdürüldü. Hangisinden kimlerin çıktığı hiç konuşulmadan. Hangi türünden hangi mesleklerin yetiştirilmesi gerektiği hiç düşünülmeyen, tartışılmadan...

Her iki farklı yapıdaki yükseköğretim kuruluşlarından aynı meslek elemanı çıkar mı, çıkmaz mı, çıkmalı mı; aynı eleman çıkmıyorsa hangisinden ne çıktığı evrensel örneklerine bakılarak tartışma masasına hiç mi hiç getirilmeden; sadece yanıltır, kapatılmalıdır tepkisi fısıllar fısıllar konuşularak... bu yıl da geçti.

Açık “sosyal hizmet eğitiminin” çarpıklıkları, sıkıntıları, yanlışlıkları hiç raporlaştırılmadan, makamlara ulaştırılmadan, niteliğini arttıracak öneriler getirilmeden, bırakınız geliştirmeyi düşünce olarak üretilmeden, neden olmaması gerektiği maddeleştirilmeden, olacaksa nasıl olması gerektiği konuşma gündemine bile alınmadan, kapatılmalıdır sözcüğü dışında konu hiç konuşulmadan, bu yıl da geçti.

Sosyal çalışma da deseniz, sosyal hizmet de deseniz, ne gerçek sosyal hizmet için ne gerçek sosyal çalışma için Türkiye’nin koşullarına, yapısına uygun yeni hizmet modelleri düşünülmeyen, üretilmeden, işlemeyen modellerin neden işlemediği sorulmadan, işleyen bir meslek için yapılması gereken planlamayı bırakın, meslek elemanları tarafından birbirlerine sorulmadan, doğrusunu bulmak için bir çaba harcanmadan;Doğru modelleri üretmeden, üretmek için masaya oturulmadan, bu konularda birtek düşünce yazısı yayınlanamadan, bu konularda hiçbir sorun ne akademik ne mesleki örgüt düzlemlerinde tartışma masasına yatırılmadan, bu yıl da geçti. Sorunlar var mı var. Tek koro halinde bir iki sorunun varlığının tek makamla seslendirilmesinin dışında herhangi bir atak görülmedi, duyulmadı. Yapılan toplantılar birbirlerinin aynısı yinelenen söylemlerle başladı ve bitti. Farklı seslerin birbirlerini anlamak boyutunda dinlemesi hoş görülmedi. Farklı sesler sessizlikle susturulmaya çalışıldı. Yok sayılarak var olanlar da konuşulmadan, bu yıl da geçti.

Ama ne gam! Bu yıl da geçti böyle; Kah yasla kah sevinçle... Yeni yıla giriyoruz. Her şeye karşın sosyal hizmet de deseniz, sosyal çalışma da, Türkiye’de durumu hiç de iç açıcı olmadığına her görüş sahibi meslektaşın birleştiği bir mesleğin artık farklı görüşler bir masaya oturarak birbirlerini yapıcı gözle dinlemesinin zamanı geçmiştir! Bu mesleğin doğru, iyi, statülü ve gelişme yolunda olduğunu bu ülkede birtek meslek elemanı söyleyemiyor artık. Birşeyler yapılmalıdır. Yine de herşeye karşın, umutla, yeni yıla merhaba.

AVUSTURYA'DA SOSYAL HİZMETLERİN YERELDEN SUNUMU

RAMİS DOĞAN

Politik ve ekonomik sistemler, sistem içinde yaşayan insanların kendilerini sistemle özdeşleştirmeleri, sisteme sahip çıkmaları için çeşitli yollar ararlar. Bu yollardan en etkili olanı katılımcı ve eşit paylaşımcı demokrasidir. Ancak merkezîyetçi devletlerin kurulmasıyla ve merkezi yönetimlerin güçlenmesiyle birlikte demokrasilerde sistem içinde yaşayan insanların katılımı azalmış, kararlar merkezden alınmış, uygulamalarda bürokratik yapı egemen olmuş ve insanların sisteme bağlılıkları zayıflamıştır. Bu durumda sistemler iki yol seçmişlerdir. Az ve orta düzeyde gelişmiş ülkeler ırk ve dini öne çıkararak insanlarla bağlarını ırk ve din üzerinden kurmaya ve devam ettirmeye çalışırken, sanayileşmiş ve emperyalist aşamaya geçmiş ülkeler neo liberalizmin yönlendirmesiyle insanları sisteme bağlayıcı yeni yöntemler ve yönetim biçimleri arayışına yöneldiler. Buldukları yöntemleri demokratik yönetimin araçları olarak insanlara kabul ettirdiler. O kadar çok çeşitli yöntemler geliştirdiler ki, insanlarda bu sistemden ayrıldıkları zaman bir "hiç" olacakları duygusunu uyandırmayı başardılar. Bu yöntemleri ve süreci incelemek ayrı bir yazı konusu. Bazı ülkeler de tarihsel ve toplumsal gelişmelerine bağlı olarak bu iki yol arasında "gel-git" yaşadılar, yaşıyorlar

AVUSTURYA POLİTİK SİSTEMİ

Avusturya dokuz eyaletten oluşan bir federal cumhuriyettir. Her eyaletin bir başkenti ve seçimle gelen parlamentosu ve eyalet hükümeti vardır. Ülke "yasama, yürütme ve yargı" güçler ayrımını temel alan Anayasa ile yönetilir. Eyaletlerin de anayasaları vardır. Ancak bu anayasalar ülke anayasasına aykırı ya da kötüleştirici hükümler içeremezler. Eyalet parlamentoları federal devlet anayasasına ve federal yasalara aykırı olmamak koşuluyla yerel özellikleri dikkate alan yasalar yapma hakkına sahiptirler.

1949 yılında Beypazarı'nda doğdu. 1971 yılında Hacettepe Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Çalışma Bölümünü bitirdi. 1974 - 1981 yılları arasında SSK'nda sosyal çalışmacı olarak görev yaptı. 1985'de Avusturya'ya göçtü. Viyana'da çok kültürlü toplumlarda sosyal çalışma konularında eğitim aldı ve bu alanda uzmanlaştı. Viyana Belediyesi Aile ve Gençlik Dairesi'nde ve Viyana Belediyesi'nin göçmenlerin uyumuyla ilgili bölümlerinde sosyal çalışmacı olarak çalıştı. Yöneticilik yaptı. 2016 yılına kadar 15 yıl Belediye Meclisi üyeliğinde bulundu. Çalışmaları nedeniyle Viyana Eyaleti tarafından "Altın Üstün Hizmet Madalyası" ile ödüllendirildi. ramisdogan@hotmail.com

Avusturya'da 2019 yılında 100. Yıldönümü kutlanan sosyal hizmetler hep yerel yönetimlerin konusu olmuştur. Birinci Dünya Savaşının bitiminden sonra kurulan Birinci Cumhuriyet'te, özellikle "Kızıl Viyana" da sosyal hizmet hızla genişledi. Viyana Sosyal Demokrat Sosyal Politikası, kendisini Hristiyan-Demokrat Federal Politikalara karşı bir model olarak gördü. Geniş bir sosyal konut programı uygulandı. Kreşler açıldı, aileye verilen destekler genişletildi, doğum ve eğitim danışmanlığı, sağlık ve hijyen eğitimi programına dahil edildi. Viyana Sosyal Politika modelini 1934'te Avusturya Faşizmi sonlandırdı.

İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminden sonra Avusturya'ya on yıl süreyle silahlanma ve ordu bulundurma yasağı getirildi. Bu dönemde silahlanmaya ayrılacak olan kaynaklar ülkenin bağındırlığına ve sosyal hizmetlerin yaygınlaşmasına harcandı. Sosyal hizmetlere yönelik yasalar çıkarıldı.

AVUSTURYA'DA SOSYAL HİZMETLER

1. Federal hükümet tarafından yürütülen sosyal hizmetler:
 - 1.1. Akçalı yardımlar. (İhtiyaç Odaklı Asgari Geçim Yardımı, Aile Yardımı, İşsizlik parası, Çocuk Bakım Yardımı gibi.)
 - 1.2. Aynî yardımlar. (Çok düşük düzeydedir. Deprem, su baskını, yangın gibi hallerde yapılır.)
 - 1.3. Sosyal hizmet veren bazı projelere destek. (Aile Danışma Dernekleri, Kızıl Haç, Caritas, Ana-Baba Okulları gibi.)
2. Yerel yönetimler tarafından yürütülen sosyal hizmetler:
 - 2.1. Akçalı yardımlar. (Asgari geçim yardımı, Kira yardımı, Bakım Yardımı, Nafaka Yardımı gibi.)
 - 2.2. Aynı yardımlar. (Çok düşük düzeydedir. Deprem, su baskını, yangın gibi hallerde yapılır.)
 - 2.3. Sosyal hizmetler: Danışma, çocukların korunmasına, aileye, gençlere, kadınlara, yaşlılara, engellilere, göçmenlerin uyumuna yönelik hizmetler ile sosyal hizmet veren projelere destek.
3. Devlet veya yerel yönetimler tarafından mali olarak desteklenen özel sosyal hizmet kurumları ya da projeler tarafından verilen danışma, çocukların korunmasına, aileye, gençlere, kadınlara, yaşlılara, engellilere, göçmenlerin uyumuna yönelik hizmetler.

Sosyal hizmetler federal parlamento veya eyalet parlamentoları tarafından yapılan yasalara göre düzenlenir. Bu yasalardan en önemlileri: Federal İhtiyaç Odaklı Asgari Geçim Yardımı Yasası, Viyana Sosyal Refah Kanunu, Viyana İhtiyaç Odaklı Asgari Geçim Yardımı Yasası, Federal Özürlüler Kanunu, Viyana Engelliler Kanunu, Uzun Vadeli Federal Bakım Yardımları Yasası, Viyana Uzun Vadeli Bakım Yardımları Yasası, Federal Çocuk ve Gençliğin Korunması Yasası, Viyana Çocuk ve Gençliğin korunması Yasası, Viyana Ayrımcılığı Önleme Yasası, Ulusal Sığınma ve Göç Yasası ve son olarak da Avrupa Birliği (AB) Uzun Vadeli Yerleşme Statüsü Yönergesi ile ilgili uyum değişiklikleridir. Bu yasaların ana amacı dezavantajlı insanların yaşam kalitelerini güvence altına almak ve geliştirmektir. Eyalet yasaları federal yasalardaki düzenlemeleri kötüleştirici düzenlemeler içeremez. Avusturya bu uygulaması ile sosyal hizmetlerin yerelleşmesinde yerel yönetimlerin yerel koşullara göre yasalar yapmasını tanımıştır. Bu da sosyal hizmetlerin ihtiyaç sahiplerine daha hızlı, etkili ve profesyonelce ulaşımını sağlamıştır.

YASALARDA "SOSYAL HİZMET" ve "SOSYAL ÇALIŞMA" AYIRIMI

Bu yasaların en önemli özelliği "SOSYAL HİZMET" ve "SOSYAL ÇALIŞMA" yı yasa çerçevesinde tanımlamalarıdır. Örneğin; Viyana Çocukları ve Gençleri Koruma Yasası'nda bu alanda verilen hizmetlerin toplamı "SOSYAL HİZMETLER" olarak tanımlanmış, hizmetler tek tek sıralanmış ve bu hizmetleri verecek meslek elemanları da tanımlanmıştır. Yasanın 6. Maddesi 3. Paragrafı sosyal çalışmanın yalnızca Sosyal Çalışma Yüksek Okulları mezunlarınca yerine getirileceği zorunluluğu getirmiştir. Bu maddenin diğer paragraflarında da çocukları ve gençleri koruma alanında (hizmetlerinde) çalışacak diğer mesleklerin de tanımı yapılmıştır. Yasa bu düzenlemeyle üretilen sosyal hizmetin bir ekip çalışmasının sonucu olacağını karara bağlamış ve meslekler arasında görev bölüşümünü tanımlayarak mesleklerin uyum içerisinde çalışmalarını sağlamıştır.

Sosyal hizmetlerin yerelleşmesinde en önemli konu yerel hizmetlerin akçalı kaynağının nasıl sağlanacağıdır. Hizmet sunmayı yerel yönetimlere bırakıp, ama onların finansmanını karşılamayan bir yerelleşme politikası sonuçta yerel hizmetlerin merkeze bağlı olması sonucunu getirir ki, bu da sunulması gereken hizmetlerin etkin, zamanında ve yerel şartlara uygun olan bir şekilde yerine getirmesini engeller. Avusturya'da eyaletlerin bütçeleri topladıkları vergilerden, yerel yönetimlere bağlı işletmelerden elde edilen gelirlerden ve federal bütçeden eyaletlere aktarılan katkılardan oluşur.

Yerel yönetimler federal hükümetten bağımsız olarak bütçelerini yerel kaynaklardan karşılayarak bu kaynakları ihtiyaçları karşılamada kullanma hakkına sahiptirler. Bu durum da verilen hizmetlerin hızlı ve etkin bir şekilde ihtiyaç sahiplerine ulaşmasına olanak sağlamaktadır.

SOSYAL HİZMETLERİN KALİTE GARANTİSİNİN SAĞLANMASI VE DENETİMİ

Avusturya'da hizmetlerde kalite garantisi, hizmetleri düzenleyen yasalarla sağlanır. Bu yasalarda, hizmetler ve bu hizmetlerde çalışacak personelin gerekli eğitimleri, aranan diğer özellikler detaylı bir şekilde sıralanır. Kurumlar yerel sayıştaylar tarafından denetlenir. Kalite garantisi aynı zamanda, çalışanlarla yapılan düzenli değerlendirme çalışmaları, alanda yapılan araştırmalar ve düzenli hizmetiçi eğitimleri ile sağlanır. Sosyal çalışmacılar ve sosyal hizmetler alanında çalışan diğer meslek elemanları yılda en az 24 saat hizmetiçi eğitim alırlar. Bu eğitimlerin konularını belirlemede yerel sosyal hizmet kurumu yetkilidir.

Sosyal çalışma, yardım alanların aktif katılımı olmadan sürdürülemez. Sosyal hizmetlerin çok çeşitliliği düşünüldüğünde katılımın hizmetin verildiği yerde gerçekleşmesi zorunluluktur. Avusturya'da gerek federal, gerekse eyalet yasalarının hazırlanmasında sendikalardan, meslek odalarından, İşçi ve Memur Odası'ndan, esnaf ve işveren kuruluşlarından, meslek kuruluşlarından, 2019 yılında 100. Yılıni kutlayan Sosyal Çalışmacılar Birliği'nden ve ihtiyaç sahiplerinin kurmuş olduğu kuruluşlardan görüş alınır.

Merkezi düzenlemeler yapılırken ihtiyaç sahiplerinin katılımı (partizipasyonu) referandum gibi yöntemlerle sağlanırken, uygulamaya katılım sosyal hizmetin verildiği birimde sağlanır.

YERELLEŞME VE SOSYAL HİZMETLERİN ÖZELLEŞTİRİLMESİ

Avusturya'da son yıllarda federal devlet ve uygulamadan yetkili olan eyaletler sosyal hizmetlerin özelleştirilmesi yönünde önemli uygulamalarda bulundular. Federal devlet ve eyaletler özel kuruluşlardan hizmet satın alırlar.

Viyana Eyaleti yaşlılara, evsiz barksızlara, bakıma muhtaç kişilere, engellilere, sığınmacılara, sosyal hizmet sunan veya satın alan ve faaliyetleri tamamen eyalet bütçesinden ödenen yarı özerk bir kurum olan Viyana Sosyal Fonu'nu kurdu. Viyana Sosyal Fonu'nun 1,3 milyar Avroluk bütçesiyle ve 900'e yakın çalışanıyla bu alandaki en büyük kuruluştur. Ancak Viyana Sosyal Fonu görev alanındaki hizmetlerin önemli bir bölümünü özel Viyana Sosyal Hizmetler Birliği, Caritas, Kızıl Haç, Volkshilfe gibi büyük özel kuruluşlardan satın almaktadır. Özel kuruluşlarda çalışanlar Avusturya Sendikalar Birliği'nin sosyal hizmetler için imzaladığı işkolu sözleşmesine göre ücretlendirilirler ve sosyal haklara sahiptirler. Böylece özelleştirme ile kalitenin kötüleşmesinin ve düşük ücretlerle insan çalıştırmanın önüne geçilir.

Sosyal çalışma, sosyal çalışmacıların sosyal çalışma mesleğinin yöntem ve tekniklerini kullanarak, bireylerin, grupların ve toplulukların kendi özgüçlerini harekete geçirerek, kendi kendilerine yardımcı olmalarını sağlama mesleğidir. Yüksek öğrenim eğitimi almış sosyal çalışmacılar/sosyal hizmet uzmanları uygulamalı bir meslek olan sosyal çalışmayı alanda, ihtiyaç sahiplerinin aktif katılımı ile gerçekleştirirler. Bu nedenle sosyal çalışmanın yerelde ve yerinde yapılması mesleksi bir zorunluluktur. Sosyal hizmetlerin yerel yönetimlerce yerine getirilmesi de çalışmanın hızlı ve etkin gerçekleşmesini olanaklı kılar.

YEREL YÖNETİMLER VE GÖÇ

DOÇ. DR. MELAHAT DEMİRBİLEK

Türkiye stratejik coğrafi konumundan dolayı özellikle komşu ülkelerde meydana gelen iç çatışma ve savaşların etkisiyle yoğun göç almaktadır. Bu göçler zorunlu nedenlerle gerçekleşmekte, iltica sürecinin nedeni olmaktadır. Türkiye 1967 New York Protokolüne koyduğu coğrafi çekince nedeniyle yalnızca Avrupa'dan gelenlere mülteci statüsünü tanıyabilmekte, Avrupa dışından gelenler ise üçüncü bir ülkeye geçene kadar sığınmacı olarak kalmaktadırlar. Ayrıca son yılların en büyük göç dalgasını oluşturan günümüzdeki sayıları 3,6 milyonu bulan Suriyeliler "geçici koruma" statüsünde ülkemizde bulunmaktadır. (Ancak hukuki statüleri farklı olsa da aynı kişi/grupları ifade ettiğinden bu yazıda mülteci/sığınmacı/geçici koruma altındakiler birbiri yerine kullanılmıştır.) Toplumsal yapıya yoğun şekilde etki eden bu göç dalgası barınma, beslenme, sağlık, eğitim gibi temel gereksinimlerinin karşılanması sorunları ile yeni toplumsal ve kültürel yapıya uyum sağlamada yaşanan güçlükleri beraberinde getirmiştir. Bu sorunların çözümünde merkezi idarenin yeterli olmadığı, toplumsal, ekonomik, güvenlik, işgücü piyasası, işsizlik vb. sorunların devam ettiği görülmektedir. Bu sorunların çözümünde yerel yönetimlerin külfet paylaşımına yönelik sorumluluk üstlenmesi önemli görülmektedir. Özellikle kadın, çocuk, engelli, yaşlı mülteci gibi incinebilir gruptakiler öncelikli olmak üzere tüm mültecilere dönük hizmetlerin verilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Son yıllarda yaygınlaşmaya başlayan sosyal belediyecilik anlayışı çerçevesinde belediyelerin yetkilerinin yeniden belirlenerek verilen sosyal hizmetlere mültecilerin dâhil edilmesi, karşı karşıya kalınan büyük ölçekli toplumsal, siyasi ve ekonomik sorunların çözümünde etkili bir yöntem olarak düşünülebilir.

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Çalışma ve Sosyal Hizmet Bölümünden mezun olmuştur. Yüksek lisansını Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyoloji Anabilim Dalında, doktorasını Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalında tamamlamıştır. 1987 yılında Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunda işe başlamış, 2014 yılında Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümüne yardımcı doçent olarak geçmiştir. Halen aynı Bölümde Doç. Dr. olarak görev yapmaktadır. Çalıştığı alanlar arasında göç, mülteciler, çevre mültecileri, sosyal hizmet eğitimi, engellilik, aile danışmanlığı yer almaktadır.

Kamu Yönetimi Sözlüğü'ne göre yerel yönetimler "merkezi yönetimin dışında, yerel bir topluluğun ortak bir gereksinimini karşılamak amacı ile oluşturulan, karar organlarını doğrudan halkın seçtiği, demokratik ve özerk bir yönetim kademesi, bir kamusal örgütlenme modeli" olarak tanımlanmıştır (Akt. Es ve Menteşe, 2018, s. 529-529). Yerel yönetim kuruluşları il özel idareleri, belediyeler ve köylerden oluşmaktadır. Bu kurumlar arasında en önemli işlev ve olanaklar "Belediyeler"dedir. Büyükşehir Belediyeleri 5216 sayılı, diğer Belediyeler 5393 sayılı "Belediye Kanunu" ile belirlenmiş görev, yetki ve sorumluluklar çerçevesinde hizmetlerini yürütmektedirler. Türkiye'de yerel yönetimler günümüzde daha fazla güçlenmekte ve etki alanları genişlemektedir. Bu kapsamda "sosyal belediyecilik" anlayışına dayalı uygulamalar ağırlık kazanmaktadır.

Sosyal belediyeçilik belediyelerin klasik belediyeçilik hizmet sepetinin genişleyerek sosyal yapıya etki edecek eğitim, sağlık, kültür, refah gibi alanlarda da hizmet sunan kurumlar haline gelme süreçlerini ifade etmektedir. Genel olarak sosyal belediyeçilik, sosyal devletin yerel düzeydeki bir izdüşümü olarak, sunduğu sosyal nitelikli mal ve hizmetlerle daha iyi bir yaşam standardı yaratmayı hedefleyen ve onların bütçesine sosyal adalet sağlayıcı biçimde katkı yapan belediyeçilik olarak tanımlanabilir. Sosyal belediyeçilik, yardıma ihtiyacı olanların gereksinimlerini karşılamayı, sosyal sorunların ortadan kalkmasına katkı vermeyi ve insanların gelişmiş bir refah ortamında yaşamalarını planlamaktadır. Buradan hareketle yerel yönetimlerin sosyal politika uygulamaları sosyal belediyeçilik kapsamına girmekte ve sosyal devletin yereldeki temsilcileri olmaktadır. Yerel yönetimler sosyal politikaları, sosyal hizmetleri, topluma en yakın kamu yönetim birimleridir (Berkün, 2017, s.584-585). Zorunlu olarak ülkeye göç edenlerin gereksinimlerinin karşılanması ve entegrasyonlarında belediyeler sosyal belediyeçilik çerçevesinde önemli katkı sunmaya başlamışlardır. Ancak bu hizmetlerin daha da geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına ihtiyaç vardır. Gelişmiş ülkelerde yerel yönetimlerin, uluslararası göç yönetimi alanında ve özellikle uyum konusunda birinci derecedeki aktörler oldukları görülmektedir.

Avrupa ülkelerinde bakıldığında “uyum merdiveni” olarak adlandırılan bir süreçte bir göçmen ülkeye girmesinden itibaren, vatandaşlık alıp hukuken göçmenlik statüsünden sıyrılıncaya kadar geçen zaman diliminde çeşitli aşamalardan geçmektedir. Ülkeye giriş, yerleşme/ikamet izni, çalışma izni gibi konular merkezi idarenin tasarrufunda olan politikalarla belirlenmektedir. Daha sonra kişisel uyum kursları verilmekte ve yani göçmenlerin dil öğrenmesi sağlanmaktadır. Yeni topluma uyum sağlaması için tarihsel bilgi, meslekî eğitim gibi çeşitli beceriler kazandırılmaktadır.

Uyum merdiveninin bir sonraki aşamasında ise göçmenler gruplar halinde ele alınmaktadır. Göçmenlerin dernekleri resmî kurumlar tarafından muhatap alınmaktadır. Sürecin bir üst basamağında ise göçmenlerin artık karar alma süreçlerine dâhil edilmesi gelmektedir. Özellikle yerel yönetimler düzeyinde Türkiye’deki kent konseyleri gibi bu amaçla yerel danışma meclisleri oluşturulmaktadır. Göçmenlere yönelik uyum politikalarının geliştirilmesinde söz ve görüş sahibi olmaktadırlar. Resmî kurumlara görüş bildirmekte ancak karar almamaktadırlar. Bu sürecin bir üst aşamasında ise yerleşik yabancılara yerel seçimlerde seçme, bazı ülkelerde ve durumlarda ise de seçilme hakkı tanınmaktadır. Bu hak, üç veya beş yıl kesintisiz oturma gibi bir süreden sonra verilmektedir. Daha sonra belirli bir süreden sonra vatandaşlık verilip yabancıların hukuken “yabancılık” halinden çıkması gündeme gelmektedir. Bu yabancıların yerel seçimlerde oy kullanma hakkı gibi aşamalar parlamentoda kanun değişiklikleri gerektirdiğinden bu uygulamalar yine merkezi yönetimin yetkileri içinde ele alınmaktadır. Bu uyum merdiveni sürecine bakıldığında gelişmiş ülkelerde bir göçmenin topluma uyumla ilgili alacağı hizmetlerin büyük ölçüde yerel yönetimler tarafından sağlandığı görülmektedir. Bu hizmetleri sunmak için yerel yönetimler oldukça donanımlıdır. Çünkü yerel yönetimlerin sosyal ve kültürel politikaları vardır. Dolayısıyla merkezî idare, bu mevcut hizmet kanallarının yanında yabancılara yönelik ayrı bir sistem oluşturmak yerine, yerelde mevcut olan bu altyapıya transfer etmektedir. Merkezi yönetim siyaseti kendisi belirlenmekte, uygulamasını ise özellikle uyum kapsamında tamamen yerele devretmektedir (Doudov, 2013).

Türkiye’deki göç yönetimine bakıldığında en önemli görev ve sorumluluğun Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ve Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı’nın (AFAD) taşra teşkilatlarında olduğu anlaşılmaktadır. Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve Belediye Kanunu incelendiğinde belediyelerin ve il özel idarelerinin göç yönetimine ilişkin görev ve sorumlulukları ile ilgili doğrudan bir hükmün bulunmadığı görülmektedir. Ancak mevcut uygulamalara bakıldığında geçici koruma altında olanlara Suriyelilere yönelik kararların uygulanmasında yerel düzeyde en fazla “belediyeler” ile sivil toplum kuruluşlarının (STK) rol ve sorumluluk üstlendikleri görülmektedir. Buna dayanak olarak Büyükşehir Belediyesi Kanununun 13. Maddesi ile 38. Maddesinin n bendi ile 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu 96. Maddesinin referans alındığı görülmektedir. Dolayısıyla yerel yönetimler ve özellikle belediyeler daha çok kendi kanunlarındaki sosyal yardım hükümlerine dayanarak mültecilere sosyal yardım yapmaktadırlar.

Ancak mültecilere yönelik hizmetlerde farklı belediyeler arasında koordinasyon olmadığı, hizmet sunumunda standartlaşmaya gidilmediği, psikososyal destek ve tercüme hizmetlerinin sınırlı olarak verildiği, bazı belediyeler tarafından kendilerine özgü yazılım gerçekleştirildiği ve veri tabanı oluşturulduğu, bazı belediyelerin STK'larla işbirliği yaparak süreci yönetmeye çalıştığı, bazı belediyelerin ise bireysel bağışların ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmasında aracılık ettiği görülmektedir (Eke, 2018, s. 63-64). Bu noktada belediyelerin özellikle entegrasyon konusunda Avrupa ülkelerinde uygulanan modele yaklaşarak daha fazla rol üstlenmeleri gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Sonuçta bir sosyal hizmet sunumu olarak mültecilerin/geçici koruma altındakilerin hak temelli yaklaşım çerçevesinde gereksinimlerinin karşılanması ve pek çoğu entegrasyon çalışmalarının yetersizliğinden kaynaklı sorunların çözümünde, sosyal refah ve sosyal devlet anlayışının yerel düzeydeki yansıması olarak nitelendirilen "sosyal belediyecilik" çerçevesinde hizmet veren yerel yönetimlerin daha fazla güçlendirilmesi göç alanındaki sosyal refah, sosyal adalet, güvenlik ilgili sorunların çözümüne daha fazla katkı verebilir.

KAYNAKÇA

- Berkün, Sanem (2017). Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Anlayışı. e-Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi / Journal of Oriental Scientific Research (JOSR). Kasım-2017 Cilt:9 Sayı:2 (18) / November-2017 Volume:9 Issue:2 (18) Sayfa:582-598.
- Daoudov, Murat (19 Aralık 2013) Ekonomik, Sosyal Ve Kültürel Boyutlarıyla Suriyeli Mülteciler Paneli, 2. Oturum.
- Eke, Erdal (2018). Türk Kamu Yönetimi Açısından Göç Politikası ve Teşkilat Yapısı: Güncel Bir Perspektif (Ed. Hasan Hüseyin Aygül, Erdal Eke) 21. Yüzyılda Uluslararası Göç ve Mülteciler: Bir Türkiye Perspektifi (s.37-72) içinde. Ankara: Nobel.
- Es, Muharrem ve Menteşe, Bahar (2018). Yerel Yönetimlerde Dezavantajlı Gruplara Yönelik Uygulanan Sosyal Politikalar: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Örneği. HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi. Cilt: 7 Yıl: 7 Sayı:19: 527-551.

YEREL YÖNETİMLERDE SOSYAL HİZMETLER

DOÇ. DR. TANER ARTAN

Yerel yönetimler en genel ifade ile “idari ve mali özerkliğe sahip olan yönetim birimleri olarak tanımlanmaktadır. Diğer taraftan yerel yönetimleri önemli kılan bir unsur da yerindenlik ilkesidir. Bu bağlamda, merkezi yönetimin yerel nitelikteki hizmetleri yerine getirmede yaşadığı eksikliği gidermek amacıyla ortaya çıkan yerindenlik ilkesi II. Dünya Savaşı öncesine dayanmakla birlikte yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde yeniden etkin hale gelen bir kavramdır. Birey, toplum ve devlet arasındaki ilişkilerin düzenlenmesinde rol alan yerindenlik ilkesi, hizmetlerin halka en yakın yerel yönetim birimince sunulmasını sağlayarak hizmetlerde etkinlik ve verimliliğin artırılmasını amaçlamaktadır. Ülkemizdeki yerel yönetimlerin ve yerel yönetimlere bağlı sosyal hizmetlerin gelişim sürecini temelde “Cumhuriyet Öncesi Osmanlı Devleti Dönemi” ve “Cumhuriyet Sonrası Dönem” olmak üzere iki başlık halinde ele alabiliriz. Her iki dönemde de yerel yönetimlerde sosyal hizmetlerin uygulanmasına yönelik çabaların varlığı söz konusudur. Her iki dönemi de kendi tarihsel arka planını dikkate alarak değerlendirmenin konuyu daha anlaşılır kılacağı unutulmamalıdır.

CUMHURİYET ÖNCESİ OSMANLI DEVLETİ DÖNEMİ

Temelde yerel yönetimlerin ortaya çıkışına yönelik farklı kronolojik tarihler söz konusudur. Batı’da ortaya çıkışını 13’üncü yüzyıla kadar geriye götürülenler bulunmaktadır. Yerel yönetimlerin bizim ülkemizde ortaya çıkışı ise 1885-1876 yılları arasında Osmanlı Devleti döneminde olmuştur. Osmanlı Devleti’nde günümüzdeki anlamıyla yerel yönetimler 1857 yılında İstanbul’da Galata-Beyoğlu bölgesini kapsayan Altıncı Daire-i Belediye Nizamnamesi ile başlamıştır. 1858 yılı Ocak ayında yayınlanan bir tebliğ ile İstanbul 14 belediye bölgesine ayrılmıştır.

Dr. Artan 1972, Ardahan doğumludur. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Bölümünü 1992 yılında dönem birincisi olarak bitirdi. 1996 Yılında İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsünde “Aile İçi Fiziksel Yaşlı İstismarı” konulu tez çalışması ile yüksek lisansını tamamladı. 2005-2011 yıllarında Marmara Üniversitesi Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Bilim Dalında “Yeni Yerel Yönetim Yapılanmasında Sosyal Hizmetler; İstanbul Örneği” konulu çalışmasıyla doktorasını bitirdi. 1992 yılından itibaren Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı Bahçelievler Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezinde sosyal hizmet uzmanlığı, müdür yardımcılığı, daha sonra Bahçelievler Şeyh Zayed Çocuk Yuvası ve Sevgi Evleri kuruluş müdürlüğü ve İstanbul Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğünde il müdür yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. 2015 yılında İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümüne öğretim üyesi olarak geçmiştir. Halen aynı üniversitede dekan yardımcısı ve bölüm başkan yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Başlıca çalışma alanları, sosyal hizmet bağlamında yerel yönetimler, yaşlılık ve yaşlı ihmal ve istismarıdır. taner.artan@istanbul.edu.tr

Ülkemizde yerel yönetimler alanında yapılan, ilk sayılabilecek bu düzenlemede muhtaç, yetim ve kimsesizlere yönelik herhangi bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Ancak 1868 yılında çıkarılan Dersaadet İdare-i Belediye Nizamnamesi ve 1877 tarihli Dersaadet Belediye Kanunu düzenlemelerinde yoksulların korunmasına yönelik düzenlemeler yer almakta olup bu alandaki sorumluluklar (bugünkü belediyenin Türkiye’de kurulan ilk biçimi olan) Şehremaneti’ne bırakılmıştır. 1877 tarihli Dersaadet Belediye Kanunu’nda dilenciliğin önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması “kör, dilsiz, yetim çocukların yetiştirilmesi; fakir ve muhtaç durumda olanların tedavisi; iş göremeyen ihtiyaç sahiplerinin iâşesinin sağlanması amacıyla hastahane, gurabahane ve sanayi mektepleri kurulması” maddeleri sıralanmaktadır. 1868 ve 1877 tarihli Dersaadet Belediye Kanunlarında her ne kadar sosyal hizmetlere ilişkin çeşitli görev alanları bulunsa da bu görevler Ortaylı’nın da ifade ettiği gibi gerçekçi değildir. Çünkü bu görevlerin bir kısmı merkezi hükümet tarafından yerine getirilirken diğerleri ise dönemin koşulları içerisinde çok fazla uygulama olanağı bulamamıştır.

CUMHURİYET DÖNEMİNDE YEREL YÖNETİMLER

Cumhuriyet döneminde çıkarılan ilk belediye kanunu 03.04.1930 tarih ve 1580 sayılı Belediye Kanunudur. 1580 sayılı Belediye Kanunu’nda sosyal hizmetlere ilişkin çok geniş bir görev alanının olduğu korunmaya ve bakıma muhtaç, kimsesiz, yaşlı, çocuk ve yoksullara yönelik hizmetlerin belediye kapsamına alındığı görülmektedir. Bunun yanı sıra 1580 sayılı Belediye Kanunu’na 1997 yılında yapılan ek bir düzenleme ile engellileri ve gençleri kapsayacak yeni düzenlemeler getirilmiştir. Bu amaçla Belediye Kanunu’nun görev ve sorumluluklarını belirleyen 15. Maddesine eklenen 80. ve 81. bentlerle engelli ve gençlere iş olanakları yaratılması amacıyla kurs açmak, yaşam evleri açmak, ulaşım indirimleri sağlamak, belediye büfelerini engellilerin işletmesine sunmak gibi sorumluluklar eklenmiştir.

Bugünkü Türkiye’nin toplumsal yapısı bütün yönetim kararlarının yalnızca merkezden alınarak uygulanmasına imkân sunmadığı gibi sadece yerel özerkliğe dayalı olarak da sunulmasına uygun değildir. Türkiye’de merkez ve yerel yönetimler arasındaki yetki ve sorumluluk paylaşımı Osmanlı İmparatorluğu’ndan devralındığı haliyle uzun yıllar merkezi yönetimin etkin olduğu bir yapıda sürdürülmüştür.

Ancak 1950’lerden itibaren toplumsal yapıda yaşanan hızlı değişimlere koşut küreselleşme, Avrupa Birliği’ne üyelik süreci gibi dış dinamiklerin de etkisiyle 1980 sonrası süreçte “desantralization” “yerinden yönetim” kavramının Türkiye’nin gündeminde yer almaya başladığı ve halen önemini koruduğu görülmektedir.

KENTLEŞMENİN BERABERİNDE GETİRDİĞİ SORUNLAR

1984 yılında 195 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan büyükşehir belediyeleri aynı yıl çıkarılan 3030 sayılı yasa ile yeni bir düzenlemeye tabi tutularak büyükşehir belediyelerinin ilçe belediyeleri üzerindeki yetkileri artırılmıştır. 1980’lerden itibaren yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde başta gelişmiş Batı ülkeleri olmak üzere tüm dünyada yerinden yönetim sürecinin önemli ölçüde tamamlandığını görmekteyiz. Ülkemizde de bu sürece ilişkin 2004-2005 yıllarında çıkarılan yeni yerel yönetim yasaları kapsamında kamu hizmetlerinin büyük bir kısmının yerel yönetimlere devredildiğini görmekteyiz. Türkiye’de kamunun sunmuş olduğu hizmetlerin yürütülmesinde merkez ve yerel arasındaki görev paylaşımına ilişkin yeni yasaların çıkarılma gerekçelerinin temelinde yerindenlik (subsidiarite) ilkesinin yer aldığını görmekteyiz. Bu ilkeye göre; “kamusal mal ve hizmetlerin genel olarak ve tercihen ilgili halka en yakın birimler tarafından yerine getirilmesi” öngörülmektedir. Türkiye’de çıkarılan yerel yönetim yasalarının sosyal hizmetler alanında neleri kapsadığına bakacak olursak; 2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14. Maddesinin (a) bendinde “Belediyeler, sosyal hizmet ve yardım hizmetlerinin geliştirilmesi için hizmetleri yapar veya yaptırır.” denmektedir. Yine aynı maddede “Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000’i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar.” şeklinde yasal bir düzenleme yer almaktadır.

Yine bu kanunda “Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda özürlü, yaşlı, düşkün ve dar gelirli durumuna uygun yöntemler uygulanır.” denilmektedir. Yasa koyucu hizmetlerin sunumunda muhtaç durumda olanlara öncelik gösterilmesi gerektiğine de özellikle vurgu yapmaktadır.

Ayrıca 10.07.2004 tarih ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu kapsamında “genel yetki” çerçevesinde sosyal hizmetlere ilişkin yeni düzenlemelerin yapılmış olduğunu görmekteyiz. Büyükşehir Belediyesi’nin görev, yetki ve sorumluluklarını düzenleyen üçüncü bölümündeki 7. Maddesinin (v) bendinde göre; “...yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak...” ve bunları “işletmek ve işletmek” yanında ayrıca bu konularda sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapma sorumlulukları bulunmaktadır. Yine 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu’nda da sosyal hizmetlere ilişkin görevlendirmelerin söz konusu olduğunu görmekteyiz. İl Özel İdaresi Kanunu’nun üçüncü bölümünde İl Özel İdaresinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları başlığı altında yer alan 6. Maddesinin (a) bendinde “sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtlarını il sınırı içinde” yürütür düzenlemesi yer almaktadır. Yerel yönetimler tarafından sunulan sosyal hizmetlerde etkinlik ve verimliliğin sağlanabilmesi için bu alanda eğitim almış sosyal hizmet uzmanlarına gereksinim söz konusudur. Bu kapsamda yerel yönetimlerde sosyal hizmet uzmanının rolü ne olmalıdır sorusu gündeme gelmektedir.

YEREL YÖNETİMLERDE SOSYAL HİZMET UZMANI

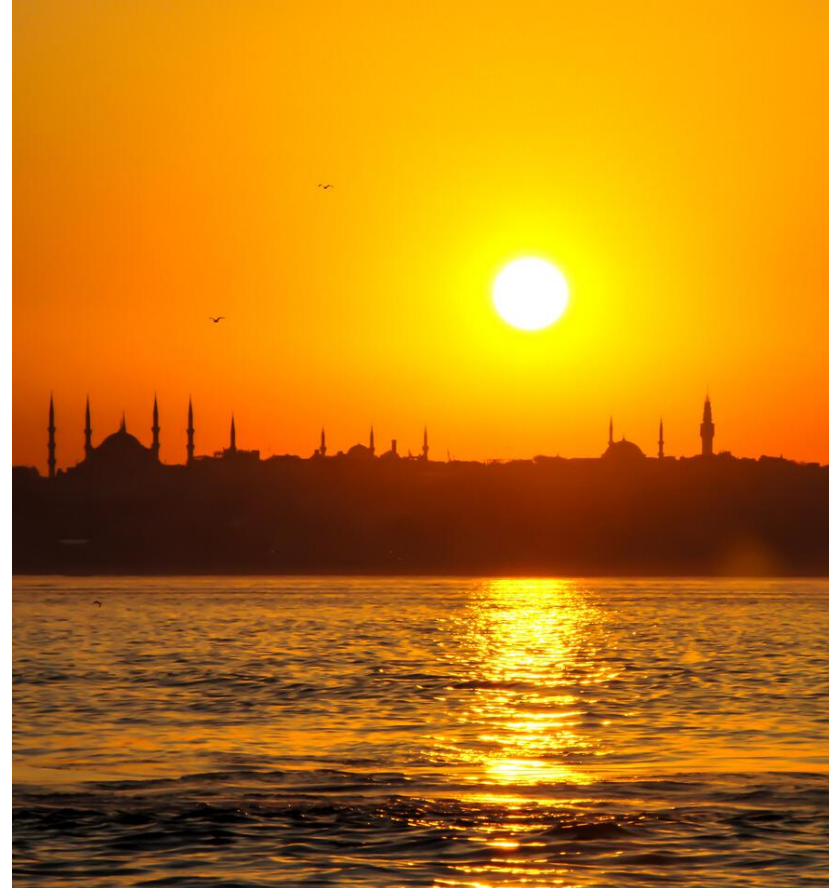
Mevcut yerel yönetim yasaları ile birlikte sosyal hizmetler ve sosyal yardım alanında hizmet veren kurumlar arasında işbirliği eksikliğinden kaynaklı hizmet tekrarları ve kaynak israfları söz konusu olabilmektedir. Yerel yönetimlerin ilgili mevzuatlarında sosyal hizmetler ve sosyal yardımlara ilişkin tanımlamalar “genel yetki” kapsamında yer almakta ve uygulamalar ise daha çok takdire bırakılmaktadır. Bu durum yerel yönetimler tarafından yapılan sosyal yardım ve sosyal hizmetlerin belediyeden belediyeye önemli farklılıklar göstermesine dolayısıyla da sürekli gündemde yer alan tartışma konularından biri olarak kalmasına neden olmaktadır.

Yeni kamu yönetimi ve yerindenlik ilkesi gereği hizmetlerde hesap verebilirlik, saydamlık, ihtiyacın yerinden tespiti, yerinden karar alma, sorunların çözümünün yerinden sağlanması, etkinlik ve verimlilik açısından yerel yönetimler vazgeçilmez bir öneme sahiptir.

Bu kapsamda profesyonel sosyal hizmet eğitimi almış meslek elemanlarının belediyelerde istihdamı sosyal hizmetlerin nitelik ve niceliğini artırıcı olacaktır. Yerel düzeyde bireylere, ailelere ve gruplara yönelik bireysel ve sosyal sorunlarının çözümünde sosyal hizmet uzmanları önemli roller oynayacaktır. Batı toplumları başta olmak üzere birçok ülkede sosyal hizmetlerin sunumu büyük ölçüde yerel yönetimler tarafından sağlanmaktadır. İlerleyen süreçte benzer hizmetlerin ülkemizde de belediyeler tarafından sunulacağı öngörülmektedir. Yerel yönetimlerde çalışmakta olan sosyal hizmet uzmanlarının sayısının artırılması, hizmet içi eğitimlerle profesyonelleştirilmeleri yerel kalkınma ve sosyal adaletin sağlanmasına önemli katkılar sağlayacaktır. Yerel düzeyde yoksulluk, sosyal yardımlar, kadın ve çocuklara yönelik istismar ve ihmal, madde bağımlılığı, mülteciler ve diğer kentsel sorunların çözümünde sosyal hizmet uzmanlarına önemli mesleki sorumluluklar düşmektedir.

KAYNAK

Bu çalışma yazarın “Yerel Yönetimlerde Sosyal Hizmetler” adlı kitabındaki bilgilerden derlenmiştir. SABEV Yayını, 37, Sosyal Çalışma Dizisi: 30, 2017.

EKOLOJİK SOSYAL HİZMETE BİR BAKIŞ: KENTTE YAŞAMAK KIRSALDA YAŞAMAK

DURKADIN SAÇLI; MEHMETCAN YAZICIOĞLU

KENTTE YAŞAMAK

“Her defasında odada oturmuş, camın dışındaki yağmuru seyreden biri gibi hissettim kendimi. Doğrudan yakınımda olan şeylerle bile aramda camdan bir duvar vardı ve kendi irademle onu yıkacak gücü bulamıyordum.” Stefan Zweig, Olağanüstü Bir Gece isimli kitabında anlattığı karakterin durgunluğunu ve donukluğunu bu sözlerle ifade etmiş. Bizler de yanibaşımızda, doğrudan deneyimlediğimiz çevresel krizleri oturmuş böylece seyretmekteyiz. Ama unutmayalım seyrettiğimiz o yağmur artık her zaman bereket getirmiyor. İnsanlık olarak yaşadığımız dünyayı fazlasıyla önemsemeden ve ona değer vermeden yaşadığımız günlerdeyiz. Modernlik getirsin diye inşa ettiğimiz gökdelenler bizlere gökyüzünü hasret bıraktı. Küresel ısınma nedeniyle gerçekleşen olağandışı hava durumları nedeniyle kuraklıkla karşı karşıyayız. Tüm bunların dışında Anadolu’nun tüm bereketini simgeleyen ekmeğimizin içine bile birçok katkı maddesi girdi. Yine modernliği taçlandırmak adına yediğimiz uzun raf ömürlü gıdalar artık bize zehir ve birçok hastalık olarak geri dönüyor. Organik ve sağlıklı gıdaya erişebilmek umuduyla ömrümüzü sürdürmeye devam etmekteyiz. Ona da zaten yalnızca “modern” gökdelen sahipleri erişebilmekte. Çiftçinin yaşanan bu çevresel krizlerde büyük zorluklarla ürettiği ürünlerde kentlerimize ulaşana kadar döviz ve altınla yarışmakta. Biz tüketiciler de doğal olarak aradaki bu fiyat farkı nedeniyle isyan etmekteyiz. Bu isyanın da ötesinde çiftçilerin elinden düşük fiyatlarla çıkan bu ürünler onları ekonomik anlamda fazlasıyla olumsuz etkilemekte. Yaşanan bu fiyat farkı toplumsal gruplar arasındaki adaletsizlikleri de pekiştirmekte. Peki organik, katkı maddesiz, fiyat şişirmelerine maruz bırakılmadan kentlerimizde nasıl organik gıdalara ulaşacağız? Çevresel krizlerin etkilerinden özellikle sosyo-ekonomik durumu düşük olan insanları nasıl koruyacağız? İşte tam burada yerel yönetimlerin önemini vurgulamamız gerekmektedir. Yerel yönetimler kentlerde sadece ulaşım, altyapı gibi konularda daha fazla gündeme gelmektedir.

1995 yılında Muğla’da doğdu. Sosyal hizmet lisans eğitimini Hacettepe Üniversitesi’nde Haziran 2019’da tamamladı. Lisans stajını Ahmet Andiçen Toplum Ruh Sağlığı Merkezi’nde verdi. Lise ve üniversite süreçlerinde çeşitli alanlarda gönüllü faaliyetlerde bulundu ve organize etti. Sosyal politikaların yerelden üretilmesini, kırsalın kalkınmasını ve refahının artmasını sağlayacak akademik çalışmalarda bulunmayı amaçlıyor. Mesleki ilgi alanları: Yeşil sosyal hizmet, sürdürülebilir ve kırsal kalkınma, ruh sağlığı, aile.

1994 tarihinde Ankara’da dünyaya geldi. İlk, orta ve lise öğrenimini Ankara’da tamamladı. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü’nden ve aynı üniversitenin Sosyoloji Yandal Programı’ndan 2019 yılında mezun oldu. Şu anda Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Politika Anabilim Dalı’nda tezli yüksek lisans programına ve Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü’ne (Açıköğretim) devam etmektedir. Kırsal kalkınma, kır sosyolojisi, ekolojik sosyal hizmet ve sosyal politika alanlarına ilgi duymaktadır.

Ancak bunların dışında yerel yönetimlerin görevleri arasında sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde çevreyi ve tarım alanlarını korumak; çocuklar, gençler, yaşlılar, yetişkinler, kadınlar ve engellilere yönelik sosyal ve kültürel hizmetleri sunmak gibi görevleri de bulunmaktadır (Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004). Bu kapsamda kentlere organik gıdanın ulaşımı, çevresel sorunlar ve bu sorunlar karşısında bireylerin olumsuz olarak etkilenmemesi adına önlemleri almak da yerel yönetimlerin sorumluluğundadır. Katkı maddeleri olmadan, organik gıdaya kentliler olarak erişebilmemiz için bu bağlamda kentlerde üretici pazarlarının oluşturulması ve yaygınlaştırılması büyük önem taşımaktadır. Üretici pazarları, çiftçilerin hem ürünlerini araçlar olmadan, doğrudan kentteki insanlarla buluşturmasını sağlayarak onlara destek olacak, hem de kırsal ve kentsel alanlarda yaşayan insanların bir araya geldiği, dayanışma pratiklerinin üretildiği bir ortam yaratacaktır. Burada sormamız gereken bir soru daha bulunmaktadır. Bu kadar sorun sadece üretici pazarlarının oluşturulmasıyla çözülebilecek midir? Çevresel krizler karşısında bireylerin korunabilmesi için ekonomik önlemlerin yanı sıra daha bütüncül uygulamaların gerçekleştirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Ekolojik sosyal hizmet işte tam bu alanda devreye girme özelliği ve kapasitesi taşıyarak, çevresel krizlerin yarattığı adaletsizliklerin, yoksulluğun giderilmesinde ve çevrenin korunması adına eylemlerde bulunmayı önermektedir (Dominelli, 2018).

Ekolojik sosyal hizmet anlayışının sosyal hizmet uzmanları aracılığıyla yerel yönetimlerde uygulanması ve yaygınlaştırılması çevre politikalarının daha kapsamlı, bütüncül ve etkin olmasında katkılar sunacaktır. Ancak unutmamalıyız ki tek başına ekolojik sosyal hizmetin yerel yönetimlerde daha fazla uygulanması da sorunları bir anda gidermeyecektir. Şüphesiz Stefan Zweig'ın Olağanüstü Bir Gece'de vurgu yaptığı durgunluk halinden, yapılacak birçok şey varken yağmuru öylesine izlemekten bizi alıkoyabilecek, harekete geçirebilecek bir uyanma halinin yaratılmasında diğer bilimlerle birlikte katkılar sağlayacaktır. İşte o zaman yağmur da daha fazla bereket getirecektir.

KIRSALDA YAŞAMAK

Ben bir köylüyüm, enteresan olan yanımda ise şehri tanıyan bir köylü olmam. Yaşamımın yapılması kırsal dezavantajların üzerine kurulmuştu ve belki de benim kırsal kalkınma hayalim bir vefa borcu yolculuğu. Toprak ile buluşmam Muğla'nın Fethiye ilçesini Antalya'ya bağlayan bir sınır ve yörük köyü; Kayadibi. Elverişli ve geniş tarım alanlarına sahip. Dağınık bir yapılaşması var, her ne kadar köy merkezi gözetilmiş olsa da nüfusun artması ve aile yapısının küçülmesi ile topluluktan uzaklaşmış. Uzunca yıllar birçok köye merkezi bir konumda yer almakta imiş. Civarının ilk sağlık ocağı, okulu, ulaşım araçları, tüccarlığı konusunda önde yürümüş.

Adı köylü olduğu üzere geçimini de tarım ve hayvancılıktan kazanmış. Tütün, soğan, anason, pamuk, susam, sebze vs. başlıca tarım ürünleri gelir kaynaklarındanmış. Hatta köyünün dolandırılma hikâyeleri çok meşhurdur, şimdinin yaz gecelerinde bu hikâyeler çay içerken anlatılıp kahkahalar atılır. Bazen iyi ki de bunlar yaşanmış derim, günümüzün klasik neşesiz günleri için. Köyünün en zorlandığı yan ise bilgisi ve yetisi olan bir mülki amir ile karşılaşmamış olması olmuş.

Bugünlere gelelim. Yaklaşık 20 yıldır Saklıkent Kanyonuna ev sahipliği yapan tarımı ve hayvancılığı geride bırakıp turizm köyüne dönüşen bir yapılanması mevcut. Saydığım onlarca tarım ürününün arasında şuan da yalnızca kendine yetecek kadar, komşuya verecek kadar bir üretim meselesi söz konusu. Son 10 yıldır bilinçsiz teşvikler ile geçim kaynaklarından bir diğeri ise zeytin ürünleri ve zeytinyağı olmuş; olmakta. Havaaların ısınması ile birlikte hamurunu yoğuran hanımlar gözleme sacının yanına, zeytinini kendince paketlemiş genç kızlar tezgâhının başına, çat pat İngilizcesi olan genç erkekler kanyonun yoluna, şapkasını alan beyler ise müşteri çevirmenin kurnazlığına başlıyorlar. Köyün lezzetinde olan şeyleri ucuzda olsa ellerinden çıkarmak için böyle yollar üretiyorlar.

Geçen kış yaşadığımız sebze krizini hatırlıyor musunuz? Unutturmayacak kendini, zaten bu kış tekrardan yaşayacağız. Soğan; bu köyden tırlar ile gönderilirdi, hem ülkeye hem de yurt dışına, artık sadece birkaç aile üretiyor ve ancak köye yetiyor. Köylü kazandırmadığını düşündüğü için artık susam, pamuk ve sebzelerin birçok türünü ekmiyor. Muğla'nın pilot zeytin yetiştiriciliği konumuna sahip olmakla birlikte zeytin hasadında komisyoncular sofralık zeytinleri kilosu 4-5 TL'ye alıp, köylüye kazandırttığını düşünüyorlar. Bölgemizde sofralık zeytin için hiçbir üretim, paketleme ve pazarlama tesisi yok; zeytinyağı için ise fabrikalar mevcut ve zeytinyağının kilosu bu köyde yalnızca 20-25 TL. Anlayacağınız gibi geçen yıldan bu yıla değişen hiçbir üretim modeli yok. Eğitim, aile kurma ve ekonomik gereksinimler için -tahmini olarak- 3.000 olan nüfus sayısı şimdilerde 1.000 kişi, düşündüğünüz üzere birçoğu orta yaşın üzerinde veya yaşlı.

Eğitim seviyesi %80'lerde, biz gençler dışında üniversite mezunu kimse yok; mezun olduktan sonra köye dönen de yok. Hala köy okulumuz var mevcutta, vaktim oldukça çocuklarla hayalleri üzerine ilgilenmekteyim. Fakat bu yıl birleştirme sınıfa düşen ilkokul grubumuz var; birleştirme sınıfı. Aile yapısı; köy sosyolojisinden ve olgusundan oldukça etkileniyor ve şekilleniyor. Aile içi şiddete tanık olmuş çocuklar şimdilerde kendi ebeveynlerinden farksız. Aileler iletişim kurmaktan uzaklaşmış olsalar da çocuklarının eğitimlerini kendilerine borç bilmişlerdir. Tereddütsüz tüm ebeveynler çocuklarına şu öğüdü veriyor; **"Büyükşehirlerde okullar kazan, kendini geliştir; bizim gibi köylü olma ve asla köye dönme!"**

Zincir bende kırıldı galiba; büyükşehirlerde lise ve üniversite öğrenimi aldıktan sonra bir süre köyde dinlenme kararı aldım. Dinlenirken gözlemledim. Köyde iken eğitime devam edebileceğim imkânlar yok. Üretim neredeyse durmuş, belki de 20-30 yıl sonrasında kimse yaşamıyor olacak. Ekonomik kaygı duymadan yaşamak oldukça güç. Ailemle etkili bir iletişim sürdürmekte zorlanıyorum. Ben ancak bu topraklarda nefes alabiliyorum ve gelecek nesillerim ile bu topraklarda nefeslenmek istiyorum. Eğitim, üretim, ekonomi, aile. Yaşadığım coğrafyaya sosyal hizmet bilgimi çevirip bakınca vefa borcu yolcuğum için artık emin adımlar atmam gerektiğini düşünüyorum. Akademi ile politikaları yerelden, yerel için samimi bir yaklaşımla, köylüden bir kimse olarak yaşama geçirmek. Yazar sizlere kırsaldan bir yaşamı sosyal hizmet penceresi ve gerekliliğinden anlamlandırmaya çalıştı. Ekolojik Sosyal Hizmetin, köy stajlarının, köylünün sesinin duyulmasının gerekliliği vs.

Sizleri köyünden selamlıyor.

KAYNAKLAR

Büyükşehir Belediyesi Kanunu. (2004, 23 Temmuz). Resmi Gazete (Sayı: 25531).
Erişim: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf> Do minelli, L., (2018). Yeşil Sosyal Hizmet. A. İçağasıoğlu Çoban (Çev. Ed.). Ankara: Nika. Zweig, S., (2018). Olağanüstü Bir Gece. İ. İgan (Çev). İstanbul: Türkiye İş Bankası.

SOSYAL HİZMET MESLEĞİNDE BİLİRKİŞİLİK UYGULAMALARI

ÖZKAN BİLGİN

Ülkemizde sosyal hizmet uzmanlarının bilirkişilik uygulamaları adli sosyal hizmette faal bir uygulama alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. 2016 yılında yayımlanan Bilirkişilik Kanunu ve 2017 yılında yayımlanan Bilirkişilik Yönetmeliği ile 2018 yılı başından itibaren yeni bilirkişilik düzenlemesi uygulamaya konulmuştur. Ancak gerek 2018 yılı öncesinde, gerekse 2018 yılından günümüze dek devam eden süreçte sosyal hizmet uzmanları, adli süreç içinde sosyal hizmet vakalarında bilirkişilik uygulamalarını “özel ve teknik bilgi sahibi” olarak yerine getirmişlerdir. Sosyal hizmet uzmanlarının bilirkişi olarak düzenledikleri sosyal inceleme raporları, bilirkişi raporu olarak kabul edilmekte ve yargılama süreçlerine etki etmektedir. Uzmanlar kimi zaman mesleki değerlendirme, görüş ve önerilerini sözel olarak sunmaktadır. Ancak ister yazılı ister sözel olsun, sosyal hizmet uzmanının bilirkişi olarak mesleki değerlendirme/görüş ve önerilerini sunması, sosyal hizmet vakaları hakkındaki yargılama süreçlerine etki etmekte, kimi zaman ise direkt olarak yargı kararına esas oluşturmaktadır.

Bilirkişilik alanında görev alan ve bilirkişilik siciline kayıtlı olan sosyal hizmet uzmanı sayısı 2018 yılı sonu itibarıyla 111'dir. Bazen bilirkişilik siciline kayıtlı olunmadan da bu görev yerine getirilmektedir. Ancak bilirkişilik uygulamalarındaki son değişimler göz önüne alındığında ilerleyen süreçlerde bilirkişilik siciline kayıtlı olunmadan bilirkişilik görevi yapılamayacağı düşünülmektedir. Yeni bilirkişilik düzenlemeleri ışığında bilirkişi olma şartları arasında bilirkişilik temel eğitimi almış olmak ve bilirkişilik yapacağı uzmanlık alanında en az beş yıl mesleki tecrübe sahibi olmak şartlarının aranmasının yanı sıra, bilirkişilik temel ve alt uzmanlık alanları belirlenmiş ve bilirkişiler bu uzmanlık alanlarına göre Bölge Adliye Mahkemeleri tarafından bilirkişilik siciline kaydedilmeye başlanmıştır. Tam da bu noktada bir sorun göze çarpmaktadır. Bilirkişilik kanunu ve yönetmeliği, yargılama süreçlerine etki edecek şekilde özel ve teknik bilgisine ihtiyaç duyulan kişileri tanımlarken; bilirkişiliğe kabul aşamasında yayımlanan bilirkişilik temel ve alt uzmanlık alanlarında, Çocuk Koruma Kanunu'nda görülen ve birçok hukuki düzenlemeye yayılan “sosyal çalışma görevlisi” tanımlamasına benzer bir tanımlamanın yapıldığı görülmektedir.

2010 yılında Selçuk Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü lisans (anadal), Sosyoloji bölümü lisans (çift anadal) ve 2015 yılında yine aynı üniversitenin Sosyal Hizmet Bölümü yüksek lisans programından mezun olmuştur. Mezuniyetinin ardından 2011 yılında SHÇEK'te sosyal çalışmacı olarak göreve başlamış ve yaklaşık altı yıl sosyal hizmet alanında (çocuk koruma hizmetleri ile yoksulluk alanlarında) uygulayıcı olarak çalışmıştır. SHÇEK'ten günümüze yaşanan kurumsal değişiklikleri tecrübe etmiş, ayrıca çocuk koruma hizmetlerinde idarecilik ve eğitici görevlerinde bulunmuştur. Şu an Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak görev yapmaktadır. İlgili alanları çocuk koruma hizmetleri, çocuk ihmal ve istismarı, adli sosyal hizmet ve bilirkişilik uygulamalarıdır. ozkanbilgine@gmail.com

Sosyal hizmetler alanında özel ve teknik bilgi sahibi meslekler arasında üniversitelerin lisans veya önlisans eğitimi veren fakültelerinin sosyal hizmet, rehberlik ve psikolojik danışmanlık, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi veya aile ve tüketici bilimleri bölümünden mezun olanlar sayılmıştır.

Bu durum bilirkişilik uygulamasının mantığı ile ters düşmektedir. Bilirkişilik uygulamasının esas mantığı özel ve teknik bilgi sahibi olma mantığıdır. Hal böyle olunca, sosyal hizmet bilimi ve disiplini ile ilgisi bulunmayan birçok meslek mensubu, sosyal hizmet alanında özel ve teknik bilgi sahibi olduğu varsayılarak bilirkişilik uygulamalarında bulunacaktır.

PLANLI DÖNEMDE SOSYAL HİZMETLER

M. NİYAZİ YILMAZ

Türkiye ekonomisinde planlama fikri, 1930'lu yıllarda hazırlanan sanayi planları ile başlamış olsa da 5 yıllık süre için yapılan ilk kalkınma planı, 1963-1967 yıllarını kapsayan kalkınma planı olup bu sene itibarıyla 11. Planın uygulanmasına başlanmıştır.

Biz bugüne kadar uygulamaya konulan ve en sonuncusu 2019-2023 yıllarını kapsayan 11 kalkınma planında “sosyal hizmetlerle” ile ilgili olarak devletin bakış açısı, değerlendirme ilke ve hedeflerini ortaya koyarak sosyal hizmetlerle ilgili olarak geçmişten günümüze bir yolculuk yapmak istedik.

(1963-1967) yıllarını kapsayan Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planında Sosyal Hizmetler başlığı altında yer alan Programının amacı, çeşitli çevrelerde ortaya çıkan sosyal düzensizlik ve bozuklukların giderilmesi olarak belirlenerek bu amacın Devletin ve onunla işbirliği yapacak olan çeşitli gönüllü kuruluşların çalışmalarıyla sağlanacağı ifade edilmiştir. Sosyal hizmet çalışmalarının çeşitli gönüllü kuruluşlarla kamu kuruluşları tarafından dağınık ve programsız olarak yürütüldüğü ve bu konuda yetişmiş eleman sayısının yetersizliği bir durum tespiti olarak belirtilmiştir. Nüfus plânlaması programının uygulanmasına yardım, şehirlerin varlıksız mahallelerinde ortaya çıkan meselelerin çözülmesine yardım, yaşlıların bakımı, sakatların işe alıştırılması ve suçluların mahkûmiyet sonrası işe alıştırılmaları ve benzeri sosyal meselelerin toplum ve kişi refahının sağlanması için ele alınacağı, korunmaya muhtaç çocukların bakımı ve yetiştirilmeleri, çocuk suçluluğunun önlenmesi, intibaksız çocuklar ve geri zekâlı çocuklar meselesinin çözümü, çocuk emeğinin kötüye kullanılmasının önlenmesi ve çocuk refahının sağlanması amaç olarak ifade edilerek alınacak tedbirler şu şekilde sıralanmıştır.

1954 Rize doğumlu. İlk, orta ve lise öğrenimini Çankırı'da tamamlayarak 1971 yılında girdiği Sosyal Hizmetler Akademisinden 1975 yılında mezun oldu. 1979 yılında Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Kooperatifçilik Enstitüsünde lisansüstü eğitimini tamamladı. Sırasıyla İstanbul; Bakırköy Çocuk Yuvası, Kartal Maltepe Huzurevi, Ankara; Keçiören Çocuk Yuvası, Yenimahalle 50. Yıl Yetiştirme Yurdu müdürlüklerinde sosyal hizmet uzmanı, Keçiören Çocuk Yuvasında müdür yardımcısı ve müdür olarak görev yaptı. Ankara İl Sosyal Hizmetler Müdürü iken girdiği müfettiş yardımcılığı sınavını kazanarak 1985 yılında müfettiş yardımcısı, 2 yıllık stajın ardından müfettiş, sonrasında başmüfettiş, Teftiş Kurulu başkan yardımcısı ve Teftiş Kurulu başkanı olarak sürdürdüğü kamu görevine halen Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı başdenetçisi olarak devam ediyor.

a. Sosyal hizmetler esas itibarıyla gönüllü kuruluşlar ile yürütülecek bir hizmet olduğu için bu kuruluşların birbirleri ile ve kamu otoriteleriyle işbirliğini sağlamak üzere il seviyesinde «Koordinasyon Kurulları» kurulacaktır. Bu alanda çalışan teşekküllerin âmme kaynakları kullanmaları yerine gönüllü tasarrufları azamileştirmeleri ve bunu en uygun şekillerde kullanacak hale getirmeleri için gerekli tedbirler alınacaktır. Kamu kaynakları öncelikle gönüllü tasarrufları harekete geçirmekte başarı gösterenlere verilecektir.

- b. Sosyal hizmetlere konu olan hizmetlerin ve fonların tek elden işbirliği içinde yürütülmesi için «Sosyal Hizmetler Kurumu» kurulacaktır.
- c. Sosyal hizmetler alanında yetişmiş personel olmadığından, personel yetiştirilmesine önem verecek ve kurulmuş bulunan Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu geliştirilecektir.
- d. Memur ve işçi dışında kalan yurttaşlar için sosyal sigorta kurulması ile ilgili imkânlar araştırılacaktır.
- e. Cezaevlerinden tahliye edilenlerin işsiz kalarak tekrar suç işlemelerine mâni olmak amacıyla bunlara iş sağlamak için patronaj, teşkilâtının kurulması konusunda gerekli tedbirler alınacaktır.

Bu dönemde elde edilen en önemli sonuç Sosyal Hizmetler Akademisinin kurulması olmuştur. İlk planda; “Nüfus plânlaması programının uygulanmasına yardım, şehirlerin varlıksız mahallelerinde ortaya çıkan meselelerin çözülmesine yardım, yaşlıların bakımı, sakatların işe alıştırılması ve suçluların mahkûmiyet sonrası işe alıştırılmaları ve benzeri sosyal meselelerin toplum ve kişi refahının sağlanması için ele alınacağı, korunmaya muhtaç çocukların bakımı ve yetiştirilmeleri, çocuk suçluluğunun önlenmesi, intibaksız çocuklar ve geri zekâli çocuklar meselesinin çözümü, çocuk emeğinin kötüye kullanılmasının önlenmesi ve çocuk refahının sağlanması sosyal hizmet uygulamalarının amacı olarak belirlenmesi mesleki açıdan doğru ve isabetli bir değerlendirme yapıldığını göstermektedir.

(1968-1972) yıllarını kapsayan 2. Beş Yıllık Kalkınma Planında Sosyal Refah Hizmetleri başlığı altında yer alan programın ilkeleri, ağırlıklı olarak sosyal refah başlığı altında değerlendirilerek;

- a. Sanayileşme ve modernleşme ile ortaya çıkan ve sosyal sigortalarla karşılanamayan sosyal güvenlik ihtiyaçlarını sosyal refah hizmetleri ile karşılamak,
- b) Bu hizmetlerin yürütülmesinde merkezi idarenin düzenleyici, yol gösterici, destekleyici rolünü esas olarak kabul edip merkezi idare ile mahalli idarelerin ve konunun beşeri ilgi gerektirmesi nedeniyle gönüllü kuruluşların hizmet bütünlüğü içinde birlikte çalışmalarının sağlanması,
- c) Hizmetin götürülmesinde ve yardımların sağlanmasındaki düzenin insanlık haysiyetini zedeleyici olmamasının özellikle gözetilmesi,
- d) Sosyal refah hizmetleri, bütün ihtiyaç gruplarını kapsayacak genişlikte ve imkanlar ölçüsünde nakden yapılan yardımlarla sağlanması,
- e) Sosyal refah hizmeti sağlanması gereken kişilerin sorunları ele alınırken, bu sorunların temeldeki nedenlerine kadar inilerek, çözüm yollarının bu yaklaşım içinde getirilmesi,

f) Sosyal refah hizmetlerinin, kişilerin toplum hayatında gelişmeleri için gereken güvenlik ortamını yaratmak ve artan refahtan pay almalarını sağlamak, böylece karşılaştıkları sosyal güçlükleri yenmek amacıyla yaşlılara, fakirlere sosyal yardım, çocuk refahı, gençlerin refahı, aile bakımı, beden ve ruh yapıları bakımından veya sakatlıkları yüzünden çalışamayanların bakımı tıbbi ve sosyal rehabilitasyon, işe alıştırma, suç ve suçlu ile ilgili hizmetler, boş zamanları değerlendirme konularında uygulanan kamu programları olması bunlarla ilişkili olan sosyal faaliyet alanlarında yapılan çalışmalarla ilgi kurulması, olarak ifade edilmiş olup, sosyal hizmetlerin sosyal refah hizmetleri başlığı altında ancak genel ifadelerle değerlendirilmesi dikkat çekicidir.

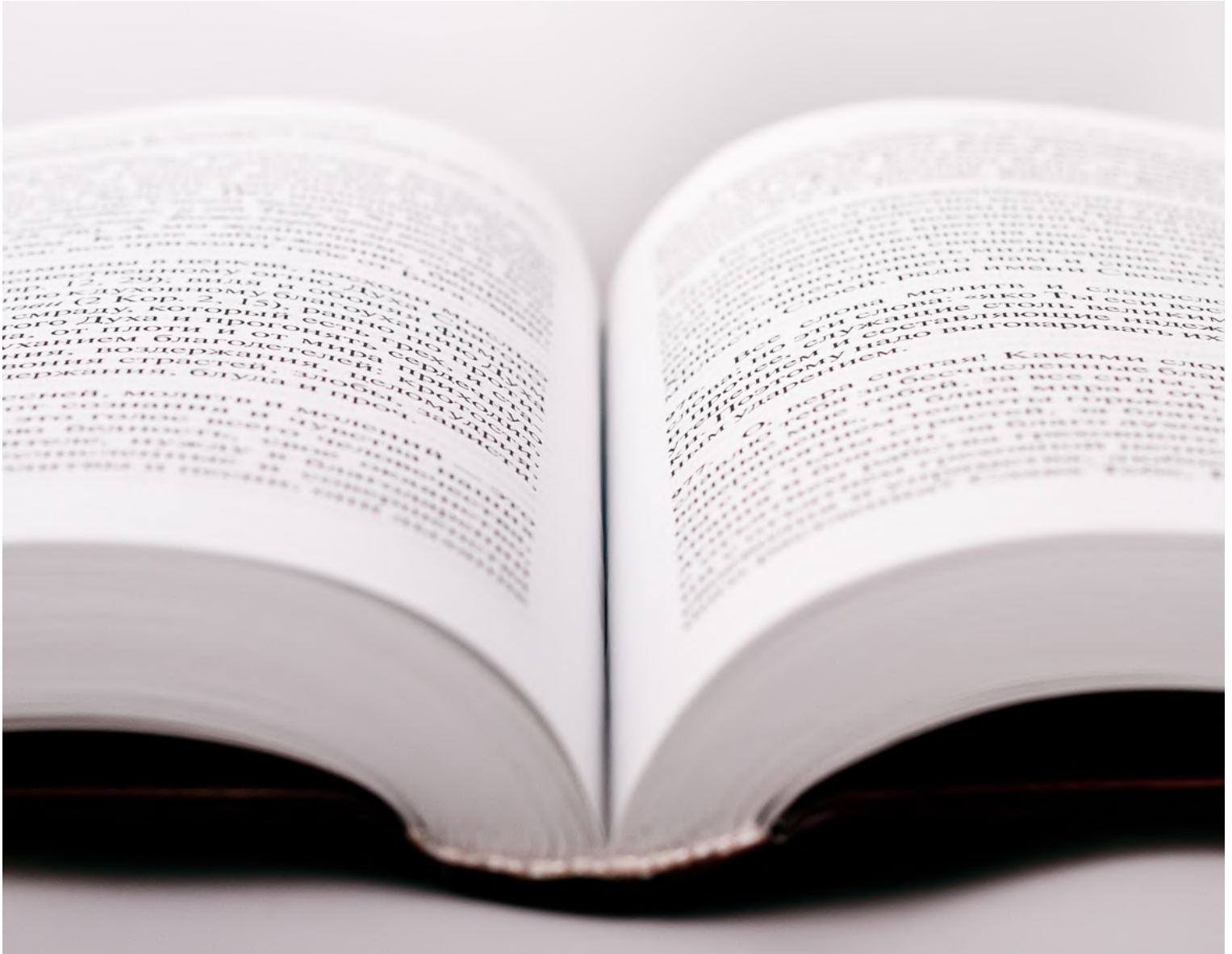
(1973-1977) yıllarını kapsayan III. Beş yıllık Kalkınma Planında Sosyal Hizmetler; Refah Dağılımı başlığı altında sosyal sigorta programları ile birlikte ele alınarak, sosyal güvenlik sisteminden, sanayileşme ve şehirleşmenin ortaya çıkardığı ekonomik ve sosyal risklere karşı fertleri korumak ve bu risklerden doğan zararları telâfi etmek görevinin beklendiği bu amaçla Türkiye’de sosyal sigorta, sosyal yardım ve sosyal hizmet programlarının uygulandığı, bu nedenle sosyal güvenlik sistemi içinde sosyal hizmet ve sosyal yardım programlarının sosyal sigorta programlarının bir tamamlayıcısı niteliğinde görüldüğü ve bir arada mütalâa edildiği değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu dönemde sosyal hizmetler ve sosyal yardımlar sosyal refah başlığı altında ancak sosyal sigorta programlarının bir tamamlayıcısı olarak değerlendirilmiştir.

(1978-1982) yıllarını kapsayan IV. Beş Yıllık Kalkınma Planında mevcut durumla ilgili olarak; III. Plan döneminde Türkiye’de sosyal hizmet ve sosyal yardım amacı ile Devlet kurumlarının, yarı resmi ve gönüllü kuruluşların hizmet götürdüğü, ancak bu hizmetlerin bugünkü koşullar içinde dağınık ve birbirinden kopuk olduğunun görüldüğü, uygulamalar genel olarak değerlendirildiğinde, gerek Devletin, gerek gönüllü kuruluşların götürdüğü hizmetlerin hem nitelik hem nicelik açısından gereksinmeyi karşılamaktan uzak olduğu görüldüğü, halen çeşitli sosyal sigorta ve sosyal hizmet programlarından yararlanarak yaşlılık, emeklilik, malullük, dul, yetim aylığı ve diğer ödenekleri alanlarla bakım altında olanlara vermeye çalışılan sosyal hizmetler ve sosyal yardım programlarının kapsamının, toplumsal sigorta programlarına göre çok sınırlı 'kaldığı bu konuda etkin hizmet programlarının yurt düzeyine yaygınlaştırılmaması nedeniyle hizmetten yararlananların sayısının çok küçük olduğu, Devletin anayasal görevi gereği kamu kaynaklarından ayırması gereken fonlar, özel ilgili grupların etkin biçimde kapsanmasında yetersiz kaldığı oysa, sanayileşme ve kentleşme sonucu geleneksel yapı değişikliklerinin yerine geçecek, çalışan annelerin çocuklarına hizmet verecek gündüz bakımevleri gibi sosyal hizmet kurumlarına gereksinmenin gittikçe arttığı, 1977 yılında 0-6 yaş grubunda korunmaya gereksinme duyan, 1,5 milyon çocuk bulunmasına karşın, götürülen hizmetin ancak 21 bakımevinde 3.030 çocuğu kapsayabildiği tespit edilmiştir.

7 - 18 yaş grubunda bulunan 2,2 milyon çocuk korunma, bakılma, yerleştirilme gereksinimi duyarken, 1977 yılında 93 yetiştirme yurdunda bakılan çocuk sayısının ancak 15.002 olduğu, 0-19 yaş grubunda bulunup da gözleri göremeyenlere götürülen hizmetin dört kurumda 586 öğrenciyi kapsadığı, oysa, bu programdan yararlanmak durumunda olanların sayısının yaklaşık 40.000 dolaylarında olduğu, duyma yeteneği olmayanlara götürülen programların ise 13 kurumda toplam 2.454 kişiyi kapsadığı, Türkiye'de 0-19 yaş grubunda bu hizmetlerden yararlanmak durumunda olanların 46.450 kişi olduğu, bu alanda hizmetin kapsamı çok sınırlı olduğu gibi niteliğinin de yetersiz kaldığı, geri zekâlı çocuklarla ilgili olarak 1977 yılında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca açılması düşünülen tesisin 500 çocuğa gerekli bakım olanağı sağlayacağı, 1977'de eğitilebilir geri zekâlı çocuklarla ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığına bağlı alt özel sınıflarda toplam 8.747 öğrencinin eğitildiği, Türkiye'deki yetişkin sakatlara ve yaşlı bakım ve rehabilitasyonuna yönelik çalışmaların, bu konuda açılan kurumların yetersizliği nedeniyle istenen düzeye ulaşamadığı görülmüştür.

1977 yılında 65 ve daha yukarı yaş grubunda bulunanların toplam nüfusa oranı yüzde 4.5 olduğu, bu gruptaki 1.9 milyon kişiden 494.280'inin uluslararası göstergelere göre bakıma ve rehabilitasyona gereksinimi bulunduğu, III. Plan döneminde 65 yaşını doldurmuş yaşlılarla, muhtaç ve sakatlara maaş bağlanmasını öngören yasanın 1977 yılında yürürlüğe girdiği ve 780.000 vatandaşın bu yasadaki yararlanma olanağı bulunduğu, ancak bu yasanın uygulanması sırasında giderilmesi gereken bazı aksaklıkların belirdiği, vatani hizmet tertibinden aylık alanların durumlarında iyileştirme sağlamaya yönelik düzenlemenin 1978 yılında süreli bir biçime kavuşturulduğu yolunda genel bir değerlendirme ve tespit yapılmıştır.

İlk dört planla ilgili genel bir değerlendirme yapılacak olursa 1. Planda sosyal hizmet uygulamalarının amacının isabetli bir değerlendirmeye ortaya konulduğu, 2. ve 3. planlarda sosyal hizmetlerin sosyal refah hizmetleri başlığı altında soyut ve içerikten yoksun bir şekilde değerlendirildiği, 4. Planda ise sosyal hizmet uygulamalarındaki mevcut durumun rakamlara dayalı olarak ciddi özeleştiriyeye tabi tutulduğu görülmektedir.

BİREYSEL GÜÇ TOPLUMSAL VİCDAN ÇERÇEVESİNDE SOSYAL POLİTİKA

CANSU BULUT UÇAR

Bir insanı üstün kılan, onu kendi arzu ve ihtiraslarından kurtaran, sadece vicdandır. Samuel Smiles

Toplumsal gücü oluşturan ve sağlamlaştıran en önemli etmen sosyal politikalar ve sosyal hizmet kapsamında gelişen toplumsal vicdandır. Toplumların vicdanı içinde barındırdığı bireylerin toplumsal sorumluluklarına ve bu sınırlar çerçevesinde gelişen farkındalık derecesine bağlıdır. Güçlü ve vicdan eksenli toplumun kaynağını oluşturan bireylerin bu farkındalıklar noktasında güçlü olabilmesi yurttaş eşitliğine, sosyal adalete, sosyal güvenliğe, sosyal refaha yönelik politikalarla ilişkilidir. Dolayısıyla toplumda var olan politikaların hizmet kalitesi, verimliliği üst düzeylere çıkarılmalı ve tüm bireylere eşit ve adil ulaşması açısından irdelenmeli, tartışılmalı, yeniliğe açık ve sosyal kalkınmayı destekleyici olmalıdır. Bu aşamada sosyal hizmetin ve sosyal politikaların uygulayıcısı olmanın ötesinde, bir birey olarak kendimize sormalıyız? Güçlü bir sosyal hizmet uzmanı, güçlü bir iş insanı, güçlü bir ebeveyn ve sonuç olarak güçlü bir birey miyiz? Var olan gücümüz ile diğer insanlara yardım etme kapasitemiz ne kadar? Sokakta kalan, işsiz, terkedilen, dilenen, istismar edilen ve savaştan kaçan insanlara gerek mesleki gerekse toplumsal anlamda ne ölçüde ve hangi standartlarda müdahale edebiliyor ya da müdahale edilmesine izin veriyoruz? 18 yaşını doldurduktan sonra yasal anlamda reşit kabul edilerek kurum bakımından ayrılan bir çocuğun takibini ne ölçüde yapabiliyoruz? Hizmet politikamız, mesleki yaklaşımımız kanunlar ve hükümlerle çatışmadan bütüncül bir müdahale gerçekleştirebiliyor muyuz? Tüm bu soruların yanıtlarına ulaştığımız zaman bir nebze de olsa mesleki gücün ışığında aydınlanacağımızın umudunu taşıyorum. Biliyoruz ki sosyal politika; sosyal adaleti, sosyal dengeyi ve sosyal demokrasiyi sağlama hedeflerinin yanı sıra sosyal sorunların çözümüne yönelik politika, program, hizmet ve uygulamalar geliştirilmesini ilke edinen bir kavramdır.

2013 yılında Hacettepe Üniversitesi İİBF Sosyal Hizmet Bölümünden mezun oldu. 2013- 2015 yıllarında Ordu Çocuk Destek Merkezi Müdürlüğünde Cinsel İstismar Mağduru çocuklarla çalıştı. 2018 yılına kadar Ordu Çocuk Hakları İl Yetişkin Temsilciliği görevini yürütmüştür. Halen Ordu Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünde Sosyal Çalışmacı olarak görev yapmaktadır.
cansu.bulut05@gmail.com

Sosyal hizmetin temel amaçlarından olan sosyal sorunları çözme yaklaşımı ise; sosyal politikanın sosyal hizmet disipliniyi tamamlayıcı ve şekillendirici bir biçimde üstleneceği en temel misyon olarak dikkat çekmektedir. Bu kapsamda sosyal hizmet uygulayıcısı olarak sosyal politikaların bireylere eşit ve adil ulaşması adına hak savunuculuğu rolünün aktif bir biçimde kullanılmasının bizleri refah düzeyi yüksek bir topluma ulaştıracağını düşünüyorum. Her ne kadar Türkiye’de sosyal politika ve sosyal hizmet anlamında önemli gelişme ve ilerlemeler olsa da toplumun tüm ihtiyaç gruplarına taşınan hizmetler nitelik ve nicelik olarak ihtiyacı karşılama noktasında arzu edilen seviyede değildir. Bu çerçevede sosyal politikaların uygulanması aşamasında yaşanan temel sorun; kamu kurum ve kuruluşlarında soruna yönelik çözümlerin uygulanması aşamasında ilgili kurum ve kuruluşlar arasında eş güdümün ve koordinasyonun tam anlamıyla sağlanamaması durumudur.

Çeşitli sorunlarla karşılaşan aynı bireye farklı şartlar, standartlar ve hükümlerle yaklaşarak hizmet verilip verilemeyeceğine karar verilmesi durumunda rol alan ilgili kurumlar, hem kişiyi mağdur etmekte hem de tüm kuruluşların iş yükünü arttırmaktadır. Hizmetin tek elden yürütülerek merkezileştirilmesi, standartların ve şartların belirlenerek sabit kılınması bireysel, kurumsal ve son aşamada da toplumsal anlamda önemli yararlar sunacaktır.

Sorun teşkil eden bir diğer alan ise sunulan hizmetin kalitesini ve verimliliğini etkileyen nitelikli personel istihdamıdır. Özellikle sosyal hizmet alanında politika uygulayıcısı görevini üstlenen çalışanların kaliteli, donanımlı bir şekilde yetiştirilmesi ve bu alanda hizmet sunacak kişilerin istihdamlarında politik tercihlerinin bir kenara bırakılması gerekmektedir. Çünkü sosyal hizmet mesleğinin kaynağını oluşturan dinamiklerin en başında insan, çevre ve toplumla olan bağ vardır. Bu bağ güçlendiren zemini ise; toplumda yaşanan sorunlara karşı farkındalık algısı oluşturmaktadır. Dolayısıyla sosyal hizmet, temelinde gönüllülük duygularını barındıran, sorunlara duyarsız kalamama ve bir nevi kişinin iç huzursuzluğunun kaynağına inip başta kendisi olmak üzere tüm toplumu güçlendirme istenci yatmaktadır.

Bu duygu ve istenci taşıyan kişiler, toplumsal refah ekseninde mücadele veren bireyler olarak özel çıkarlardan ziyade toplumsal fayda çerçevesinde hareket etmektedir.

Tüm bunların ışığında sosyal politika, toplumda var olan sosyal, siyasal ve ekonomik eşitsizlikleri ortadan kaldırmak, adaleti sağlamak, güçsüzü güçlendirmek amacını taşımaktadır. Dolayısıyla da bu amaçlar kapsamında sistematik planları kapsayan sosyal politikaların eşitlikçi, adil, kolay, ulaşılır ve toplumun tüm katmanlarına hitap edecek düzeyde yapılandırılması önem arz etmektedir.

İsteğe bağlı, merhamet anlayışına dayalı toplumsal yardımlaşma ile başlayan ve yerini eşit haklara sahip tüm bireylerin toplumsal risklere karşı korunduğu bir sosyal politikaya bırakan sosyal hizmet yaklaşımının toplumsal kaygı içermesi ve yurttaş ile devlet arasındaki samimiyeti toplumsal vicdan çerçevesinde korunması gerekmektedir.

Toplumsal vicdanın sağlıklı işlemesi noktasında güçlü sosyal hizmet uzmanları yetiştirmenin ve istihdam etmenin bununla birlikte de güçlü annelerin, güçlü çocukların, güçlü bireylerin artmasının ve incinebilir nüfusun da azalmasının ümidi; tüm toplumsalın sosyal politika ve sosyal hizmet alanındaki farkındalık düzeyinin geliştirilmesine bağlıdır.

MEHMET CAN AKTAN İLE SÖYLEŞİ

DR. UMUT YANARDAĞ

SOSYAL ÇALIŞMA PODCAST BÖLÜM 10: SOSYAL ÇALIŞMA PODCAST- OKUL SOSYAL HİZMETİ HEMEN ŞİMDİ: PEKİ NASIL?

Sosyal çalışma podcast ikinci sezonda yeni bölümleriyle sosyal hizmet/ sosyal çalışma alanının açık bilgi kaynağı olma çabasını sürdürüyor. Geçtiğimiz ekim ayında birinci yaşını dolduran sosyal çalışma podcast birbirinden farklı konuklarıyla farklı konuları ele alırken, sosyal hizmet ile ilgili sesli arşiv oluşturma uğraşının bir parçası da oluyor. Sizler de kare kodları okutarak sosyal çalışma podcasti dinleyebilirsiniz. Size sosyal çalışma podcastten tadımlık bir kısım aşağıda.

M.A: Türkiye’de okul sosyal hizmetinin tarihsel gelişimi diye ayrı bir konu başlığımız var ders kapsamında ama ben bir kısmını söyleyeyim pilot çalışmalara vurgu yapmak açısından; Türkiye’de tabi Ankara Keçiören Belediyesinin, Aile Bakanlığının ve aynı zamanda tabi MEB’ in protokolünde aslında başlayan bir çalışma var ama tabi onun farklı boyutları, bileşenleri söz konusu olduğu için bir uygulama gerçekleştirildi ama raporuna erişemedik. Ülkenin içinde bulunduğu politik atmosferin de etkileri ile açıkçası yani bir başlangıç modeli olarak bize fikir verdi ve bunun akabinde tam Konya’ da başladı. 2016’ da başlamıştı Keçiören’deki pilot uygulama; onun hemen akabinde Konya başladı ve 2 yıllık çalışmanın bir ürünü, süregelen projenin çıktısı olarak aslında iyi bir uygulama örneği. Bir pilot uygulama olduğu kadar iyi bir uygulama örneği de.

MEHMET CAN AKTAN

1990 İzmir doğumlu olan Mehmet Can Aktan, ilk ve orta öğrenimini İzmir’de tamamlamıştır. Ödemiş Anadolu Öğretmen Lisesi’ni bitirdikten sonra 2009 yılında Adnan Menderes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümünde lisans eğitimine başlamıştır. 2013 yılında lisans diplomasını almış ve aynı yıl Hacettepe Üniversitesi İİBF Sosyal Hizmet Bölümünde yüksek lisans eğitimine başlamış olup 2016’da mezun olarak bilim uzmanı unvanını almıştır. Lisansüstü öğrenimine Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı doktora programında devam etmektedir. 2015 - 2017 yılları arasında SHUDER 14. dönem/2 genel merkez yönetim kurulu üyesi olarak görev almış olup şu anda Derneğin 16. Dönem GMYK üyesidir. Aynı zamanda, SHUDER bünyesinde 2016’da kurulan Okul Sosyal Hizmet Komisyonu’nda yer almıştır. 2014 yılından bu yana Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümünde görev yapmaktadır.

O nedenle buna hemen ilave olarak Rize’ de yine okul sosyal hizmetinde komisyon ve dernekle birlikte çalıştığımız Nurullah hoca ile birlikte... Şöyle söyleyeyim bu protokoller bilirsiniz işin bürokratik bağlamında işin belli bir takım prosedürler gerektiriyor, o nedenle üniversite, Aile Bakanlığı ve MEB protokolü ekseninde o proje de başladı. Konya’ da aslında derneğin, dernek Konya şubesi koordinatör olarak Osman Akbaba’ nın yer aldığı Kamil Alptekin hocayı da tabi projenin akademik danışmanı olarak kendisinin de başından sonuna kadar çalışmaları oldu. Dolayısıyla Konya modeli, yine Aile Bakanlığı, MEB ve Valilik iş birliğiyle yürüdü.

U.Y: Bu arada Rize' de vali yardımcısının olduğunu duyduk bu çalışmalara destek veriyormuş sanırım Ahmet Bey. İdarecilerin de tutumları çok önemli, kıymetli burada.

M.A: Burada önceliği çocuğa veren diyelim yani alana ilişkin elbette bir shu kadar doğrudan bilgi sahibi olması beklenmeyebilir.

U.Y: Aslında yöneticilerin böyle bilgiye beceriye sahip olması çok önemli. Peki İstanbul'da sanırım Emel hocaların başlattığı bir proje vardı o devam ediyor diye biliyorum. İzmir'de böyle çabaların olduğunu duydum ama tabi şöyle bir şey var hani şimdi bunlara gerçekten bir pilot proje mi demeliyiz yani bir merkezi kararla şekillenen bir şeyden daha çok yerel dinamiklerle ortaya çıkan şeyler. Burada kafam biraz karışık pilot proje olsa bakanlığın bununla alakalı bir vizyonunun olması gerekir ama stratejik belgelerinde okul sosyal hizmetini göremiyoruz. Acaba bu adı yanlış mı kullanıyoruz?

M.A: Aslında doğru tabi şimdi önce kavram nosyonundan hareketle yanlış aktarmada imtina etmede fayda var. Genelde sahaya dillendirilmiş biçimi pilot proje olduğu için işin içinde valilik, bakanlık resmi otoritelerin de yer alması sebebiyle pilot proje dendi ama aslında asıl kavramsal olarak ya da hizmet modeli olarak tabi pilot projenin karşılığı senin de söylediğin gibi daha farklı yani o konuda elbette ikisini de birbirinden ayırmak gerekir aynı zamanda. Ama şu noktada ben bir benzerlik olduğunu düşünüyorum; genelde bir hizmet üzerinde çalışılan ve uygulamaya aktarılması öngörülen bir model, deneme amaçlı seçilen kurumlar, okullar vs. aracılığıyla önce bir deneme, eksileri artıları görme sonrasında son halini vererek aslında bir hizmet ya da program başlatılır.

U.Y: Şimdi mesela şöyle bir şey var bizim Tahir de benim yüksek lisanstan öğrencim. O da okul sosyal hizmeti tırnak içinde pilot projelerini değerlendirmek için 5 ilde bir çalışma yapacak. Bizim şöyle bir sıkıntımız oldu hani tasarlarken merkezi bir irade yok. Bunun altını çizmek gerekiyor. Yanlış anlamadıysam aslında bu projenin ASÇHB İl Müdürlükleri aracılığıyla sanki il müdürlüklerinde okullarla ilgili bir birim kurulup çünkü zaten şu an aslında başarılı uygulamaları yapan herkes aslında ASÇH İl müdürlüğü çalışanları. Zamanında şehit, gazi yakınları destek birimi yoktu sonradan kuruldu bunun başarılı örneklerini bulduğum ilde de görüyorum çok ihtiyaç olduğunu düşünüyorum iyi de yapıldı. Belki böyle mi yürütülecek hani herkesin beklentisi her okula bir shu gibi ama sanki birazcık da Ram bünyesinde bir şeymiş gibi hani Ram yok ama Aile Bakanlığının il müdürlüklerinde böyle bir şey yapalım gibi bir eğilim mi var hani kamunun refleksini nasıl görüyorsun?

M.A: Kamunun olaya yaklaşımını biraz da soruyorsun. Orda da yine Türkiye'de ki tarihsel gelişime çok kısa bir parantez açayım bu noktada. İlk Türkiye'de okul sosyal hizmetinin işaret fişeği deyim yerindeyse aslında 1960 lı yıllardaki İstanbul Üniversitesi Medikososyal bir sosyal hizmet biriminin kurulması yani üniversite ayağında aslında hani bugün hala var olan medikososyal merkezler ama orada bir sosyal hizmet uzmanının çalışması.

U.Y: Tarihçesini aslında medikolara götürüyoruz öyle mi?

M.A: Evet, Türkiye'de oraya götürüyoruz. Bizim aslında genel geçer uluslararası literatürü de göz önünde bulundurarak hemen şuraya da bir atıf yapmış olalım. Dünyada ki gelişime baktığımızda zorunlu eğitimin çok böyle bir temel unsur olduğunu görüyoruz. Zorunlu eğitim, okul devamsızlığı bu aslında bizi okul sosyal hizmetine götürüyor.

U.Y: Peki toplum çalışan biri olarak ben bunu toplum çalışması olarak görüyorum ama spesifik olarak sana şunu soralım; Köy Enstitüleri okul sosyal hizmetinin bir öncülü olabilir mi?

M.A: Şöyle söyleyeyim Köy Enstitüleri okul sosyal hizmetinden daha aşkın bir şey.

U.Y: Sosyal hizmet tarihinde yadsınıyor ama köy enstitüleri sosyal hizmet açısından çok önemli.

M.A: Zaten makro sosyal hizmet konusudur aynı zamanda.

U.Y: Toplum eğitimi açısından bakarsak işte bizim öncüllerimiz millet mektepleri, köy enstitüleri gibi programlar belki de buraya da götürebiliriz.

M.A: Kuşkusuz yani tabi nereden başlatacağımız konusu elbette ben tabi biraz da literatüre sadık kalma kaygısıyla açıkçası ama elbette bu noktada tabi ki Cumhuriyetin önemli bir kazanımı olan köy enstitülerini şüphesiz göz ardı edemeyiz. Ama okul sosyal hizmeti, köy enstitülerinin bir alt kümesi demek işin biraz daha matematiği gereği ama kesinlikle yani temas ediyor o noktada. Dolayısıyla zorunlu eğitimden bahsetmiştim bu şekilde bir tarihsel gelişim var. Türkiye'de dediğim gibi 1960' tan sonra Sosyal hizmetin de eklenmesiyle birlikte bazı girişimler var deneyimler var. Şurayla bağlantılandırıcaktım senin Ram vurguna bütünleştirmek adına yine mesela kalkınma planları Türkiye'de 5. 5 yıllık kalkınma planında yine aslında tam da Ram' larda yani özel eğitim genel müdürlüğü milli eğitim bünyesinde ki yapılanmasında buna bağlı olarak bugün ise psikolojik rehberlik ve danışmanlık alanının tabi olduğu özel eğitimin altında mevcut Ram'larda bu işin başlatılması bugün aslında tartışılan konu o zaman için de tartışılıyor. Ancak bu bir tavsiye karar olarak kalıyor. Geriye gidersek aslında biz 5. Beş yıllık kalkınma planında okul sosyal hizmetini görebiliriz ama dediğim gibi anti parantez gerekçe olarak o dönemki shu' ların sayısının yetersizliği gibi bir gerekçe karşımıza çıkıyor. Elbette bu bir etken ancak...

U.Y: Aslında baktığımızda özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde istihdam dahil olmak üzere tabi burada hocalarımızın da çok büyük katkıları var sosyal hizmet uzmanları mevzuatlarda tanımlandı ama ne zaman bulamıyoruz yani ben hatırlıyorum 2003 girişliyim. 2003' te gazetelere baktığımda o zaman 20-30 tane sosyal hizmet uzmanı ilanı görüyordum çok büyük bir arayış vardı. Ama tabi o zamanki kazanımlar meslek elemanı sayısı ile desteklenmediği için belki de böyle bir şey oldu.

M.A: SHÇEK' in o ana bileşen dediğimiz kurumlarda tabi yoğunlaşmanın da kuşkusuz etkisi var. Bir okul sosyal hizmeti konusu gibi algılanmaması adına şuraya varacağım ; bir örnek daha vererek Ulusal Çocuk Hakları Ve Strateji Belgesi Eylem Planı bu da çünkü önemli bir bir dayanak. 2013-2017 arasında ki bu eylem planında yine okul sosyal hizmeti var.

U.Y : Umut Yanardağ

M.A : Mehmet Can Aktan

Deşifrasyon: Tahir Dikmen

ÖĞRENCİ DENEYİMLERİ: STAJ SÜRECİ

HASAN LEZKİ

Ankara Dr. Sami Ulus Kadın Doğum, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde dördüncü sınıfın ilk döneminde üç, ikinci döneminde ise beş gün tıbbi sosyal hizmet alanında stajımı gerçekleştirdim. Staj yapmak; öğreten, öğrenilen bilgilerin uygulamalarla pişerken, yeni açmazlar açarak becerilerimizi geliştirdiği bir “mesleğe ilk adımdır” benim için. Kolay olmadı aslında; 4. sınıf bir sosyal hizmet öğrencisi için zaten belirsizliklerle dolu kariyerini düşünürken mesleğini öğrenmeye çalışması, “insan onuru, insan hakları, sosyal adalet” gibi akademik çalışmaları olan bir disiplini, çocukların ve kadınların fiziksel, psikolojik sağlıklarını iyileştirme hedefinde bulunan bir kurumda bireyi çevresi içinde değerlendirerek mikro-mezo-makro ölçüde psiko-sosyal destekleri uygulamaya dökmek elbette ki zor olacaktı.

Hacettepe Üniversitesi 4. sınıf stajları güz dönemi haftanın üç günü, bahar dönemi haftanın beş günü olmak üzere bir yıl oluyordu. Staja bizim okulumuzdan üç kişi, Başkent Üniversitesi'nden ise iki kişi dahil edilmişti. Tıbbi sosyal hizmet biriminde 4 sosyal çalışmacı aktif bir şekilde çalışmaktaydı. Staja başladığımız ilk zamanlar gözlemlemek üzerine geçti diyebilirim. Basit bir gözlemlemekten bahsetmiyorum. Önemli günlerin (20 Kasım Çocuk Hakları Günü vb.) organizasyonlarında görevlendirildim ilk aylar. Bu sayede diğer kurum ve kuruluşlarla, tıbbi sosyal hizmet birimimizin müracaatçılarını oluşturan dezavantajlı birey ve gruplara yönelik; eğitimler, çocuklar için oyunlar, hasta hakları seminerleri vb. etkinlikleri düzenlerken; takım çalışması, organizasyon becerileri, mesleki dil vb. gözlemlerken kendimi de eğittiğim zamanlardı ilk aylar.

Tam bu zamanlarda mesleki gözlemlerimizin yanı sıra kurum işleyişini de gözlemliyorduk ve şöyle bir sorunla karşılaştık; staj yaptığımız kurumdaki öğle molamızda, herkesin kurumun yemekhanesinden faydalanırken, hastanedeki stajyerlerin (biz de dahil) bu haktan yönetmeliğe aykırı olarak faydalanamadığımızı fark ettik. Bana göre, biz sosyal çalışmacılar insan hakları savunucusu olma bilincinde, öncelikle kendi haklarımızı kullanabilmeliyiz ki topluma faydalı olabilelim.

2017 yılında lisans eğitimini Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde tamamladı. Şimdi sığınmacı ve mülteciler alanında STK'da çalışıyor. hasan.lezki@sgdd-asam.org

Bu düşünceyle gerekli yerlere dilekçe ile başvuru yaptık ve reddedildik. Okuldaki staj danışmanımıza bu konuyu açtığımızda bizi destekledi ve daha farklı ne yapabileceğimiz konusunda bizi bilgilendirdi. Bu haktan yararlanamayan diğer stajyerleri de işin içine katarak tekrar müracaatımızı gerçekleştirdik. Biz bunları yaparken hastane idarecilerinden birinin ilgisini çekmiş olmalı ki bizimle sohbet etmeye geldiğinde bizlere “yemeklerin dışarda da uygun fiyatta olduğunu” söylemişti. Fakat bizim amacımızın haklarımızı savunmak olduğunu birkaç ay süren bir mücadele sonucunda kabul ettirebilmiştik ve yönetmeliğe göre uygun olarak hepimiz yemekhaneden faydalanmaya başladık. Bu bizim için önemli bir başarıydı. O zaman anladım ki sosyal hizmet mesleğinde mücadelemiz hem kendimiz hem dezavantajlı bireyler için hiçbir zaman bitmeyecekti, bitmemeliydi...

Sonra staja alışıncaya, daha fazla görev almaya başladım. Staj süresince öğrendiğim en önemli şeylerden birisi sosyal hizmet alanlarının birbirinden keskin çizgilerle asla ayrılamayacağıydı. Hastanenin çeşitli birimlerinde özellikle onkoloji biriminde çocuk hastalar için; eğitim, sağlık, güvenlik tedbirleri almayı, sosyal inceleme raporları yazabilmeyi, resmi yazışmaları ve bireylerle yaşlarına göre nasıl görüşmemiz gerektiğini staj hocalarımız vasıtasıyla öğrendik. Aynı zamanda hassas vakalarla ve mülteci bireylerle çalışmak, okuldaki teorik olarak öğrendiğim bilgilerin, pratikteki mesleki becerilerimi geliştirdiğini söyleyebilirim. Benim için bir insanın hikayesinde yer edinebilmek ve hayatlarına olumlu bir şekilde dokunabilmek benzersiz bir deneyimdi.

Staj süresinde benim ilgilendiğim bir vakadan kısaca bahsetmek istiyorum. Doğuştan zihinsel engelli olan 7 yaşındaki mülteci bir çocuğun, böbreklerinden biri hasarlı diğeri de çalışmadığı için sondaj kullanarak idrarını yapmaktaydı. Babanın da özel eğitim hakkında daha önce hiçbir şey duymamış olması ve çocuğuyla kimsenin ilgilenmeyeceğini öne sürerek çocuğu özel eğitime göndermek istemediği anne tarafından belirtilmişti.

Baba ile görüştüğümde ise, çocuğun bakımını annenin üstlenmesini istemekteydi. Benim için zorlu bir vakaydı. Daha önce yabancı uyruklu müracaatçıya planlı bir müdahale veya psiko-sosyal destek sağlamamıştım. Benim görevim aile bireyleri ile tercüman yardımıyla görüşme yapıp sosyal inceleme raporunu yazmak ve gerekli değerlendirmeye yaparak, tedbir kararı ya da kararları isteyip diğer kurumlarla vaka arasında bilgi akışı sağlamaktı. Bir de; çocuğa, anneye, babaya ayrı psiko-sosyal destek vermektir. Staj hocalarımızla haftada bir gün vaka değerlendirmesi yapardık ve bu vakayı anlattığımda ve müdahale sürecindeki zorlandığım noktaları söylediğimde birim sorumlumuzun "sosyal hizmet böyle bir meslek, bu mesleği yaptığınız süre boyunca her gün sürekli gördüğünüz takım elbiseli insanlarla değil, bu örnekte olduğu gibi belki de farklı toplumlardan sorunlarını sağlıklı çözememiş kompleks insanlarla karşılaşacaksınız, empati ve sempati arasındaki ince çizgiyi korumalı ve gerekli müdahaleyi yerinde yapmalısınız." öğüdü hala kulaklarımda çınlamaktadır.

Şu an alanda çalışan bir sosyal çalışmacı olarak; hastanede staj yapmanın faydasını; çocuk, kadın, engelli, yaşlı, mülteci gibi çeşitli gruplara yönelik vaka çözümleme, planlama bakış açısı kazandırdığı için gördüm. Aynı zamanda sadece insanlara yardım etmeyi amaç edinmiş bir meslek değil, insan onuruna yakışır biçimde destek olabilmeyi bu uygulamalarda daha iyi gördüğümü itiraf etmeliyim. Ben bu yazıda; sosyal hizmet stajyeri olarak yaşadığım deneyimlerin bir kısmını yazmaya çalıştım. Eksik kalan yerin çok olduğunu biliyorum. Gerisini siz tamamlayın, devamı sizden gelsin, beraber büyütelim, mesleğine sahip çıkan, dayanışma içerisinde olan meslektaşlar olalım. Esen kalın...

GENÇLİK VE KIRSAL KALKINMA ZİRVESİ SONUÇ BİLDİRGESİ

DURKADIN SAÇLI

Bizler Türkiye'nin 81 farklı şehrinden farklılıklarıyla yola çıkıp 5786 başvuru arasından seçilerek Konya'da buluşmuş gençleriz. Bugüne kadar Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi gençleriyle Şanlıurfa'da, İç Anadolu, Akdeniz ve Karadeniz Bölgesi gençleriyle Konya'da, Ege ve Marmara Bölgesi Gençleriyle Bursa'da buluşarak ilk etapta Bölgesel çalıştaylar gerçekleştirerek gençliğin kırsaldaki üretim sürecine yönelmesi için ihtiyaç ve beklentilerini yerelden başlayarak ortaya koyduk. Amacımız daha güçlü, üreten, yaşanılabilir, kendi kendine yeten bir Türkiye inşa sürecine katkıda bulunmak. Biliyoruz ki Türkiye olarak geniş bir coğrafyamız ve güçlü bir gençlik potansiyeli olan bir ülkeyiz gençliğin dinamik gücünün ülkemizin üretim sürecine yansması ortak hedefimiz. Gençlik olarak eğitim sistemi içerisinde sürekli olarak birbiri ile yarışan ve kamu özelinde atanmayı bekleyen yaklaşımın artık değişmesi gerektiği kanaatindeyiz. Gençliğimizin en verimli dönemlerini eğitim sistemi içerisinde veya atanmayı sağlayan sınavlara hazırlık ile geçirmesinin bize kaybettiği kanaatindeyiz. Türkiye olarak bu durumu değiştirmeyiz ise ülkemizin kalkınma sürecine gençliğin sinerjisinin yansımaları sağlayamayız. İstiyoruz ki bekleyen değil harekete geçen, düşünen, sorgulayan, eleştiren, çözüm önerileri ortaya koyan ve en önemlisi birbiri ile değil dünya gençleri ile rekabet eden bir gençlik olalım. Yaşadığımız coğrafyada ekonomik açıdan yaşanan sorunlar, gençliğin iş bulamaması her kesimden gençlerin bir bütün olarak birlikte çalışma kültüründen uzak olması, ayrıştıran yaklaşımlar bizim yaşadığımız coğrafyaya katkı sunamamamıza neden olmaktadır.

Gençlik ve kırsal kalkınma özelinde gençlik olarak biz üretmek istiyoruz bunun için ülkemizdeki politikaların gençliği dikkate alan bir yaklaşımla yeniden düzenlenmesi gerektiği kanaatindeyiz. Özellikle bizler Konya'da zirvede iken Ankara'da gerçekleştirilen tarım şurasını yerinde bulurken açıklanan sonuç bildirgesi içerisinde çok önemli başlıklar olmasına karşın biz gençliğin kırsalın ve tarımın kalkınma sürecindeki rolü ile ilgili maalesef çözümler göremedik.

Bugün Türkiye olarak kırsal alandaki kalkınma sürecini güçlendirmek istiyorsak bunun en temel adımı gençliğin dikkate alınarak politikaların ortaya konulması uygulamaya geçirilmesi ile mümkün olacaktır.

Bizler farklıyız! Birbirimize benzemiyoruz farklılıklarımız ile bir araya gelerek birlikte bir şeyler üretebiliyoruz. Ülkemizi yöneten tüm karar alıcılardan ortak beklentimiz gençliğin ayrıştırılmadan bir bütün olarak kabul edilmesi, birbirine benzetilmeye çalışılmaması ve farklılıkları ile ülke kalkınma sürecine dahil edilmesidir.

TALEP VE ÖNERİLERİMİZ

- Kırsaldaki iletişim ağının ve internet alt yapısının güçlendirilmesi,
- Eğitim hizmetlerinin kalitesinin artırılması,
- Gençliğe verilen hibe ve desteklerin önündeki bürokratik engellerinin azaltılması ve hatta kaldırılması,
- Ulaşılabilir sağlık hizmetlerinin kırsalda yaygınlaştırılması,
- TOKİ tarafından gençliğin ihtiyaçlarını karşılayacak yaşanılabilir yaşam ortamlarının bölgesel ve kırsalın doğasına uygun şekilde sağlanması (Konut ihtiyacı),
- Gençliğin sosyalleşebileceği imkân ve olanakların sağlanması için yatırımların yapılması. (Kentsel alanlarda AVM yapılması yerine kırsal bölgelerde insanların ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri alışveriş merkezleri, kültür ve sanat merkezlerinin yapılması),
- Kırsaldaki ulaşım ağının güçlendirilmesi ve alt yapının iyileştirilmesi. (Kırsala ve kırsal içi ulaşım),
- Kırsaldaki istihdam olanaklarının artırılması ve hane içi gelirin yükseltilmesine yönelik politikaların oluşturulması,
- Kırsalda yaşayan insanların köylü diye adlandırılması ve yıllarca medya özellikle sinema üzerinden köylü karakterinin cahil olarak gösterilmesi toplum içerisinde olumsuz bir algı oluşturmuş, bunun tam aksine Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ürettiklerinden dolayı "Köylü milletin efendisidir." sözünden yola çıkarak köylü ile özdeşleşen bu kötü algının düzeltilmesi ve yeniden yapılandırılmasına yönelik bir yaklaşımın toplumsal hafızada oluşmasına katkı sunacak politikaların belirlenmesi,
- Kırsaldaki çevre düzenlemesi, çocuk oyun alanları (çocukların düşünce ve hayal gücünü harekete geçirecek şekilde, özgün yöntemlerle) ve yetişkinler için mesire alanlarının yapılması,
- Kırsaldaki insanların bilgi ve birikimlerini paylaşım teknik yöntemlerini geliştirip yaygınlaştıracabilecekleri bir dijital [portalın](#) oluşturulması,
- Kırsalda yaşayan çocuklar ve gençler için eğitim sistemi dışında kendilerini geliştirebilecek, kişisel gelişimlerine destek olacak imkân ve olanakların oluşturulması,
- Kırsaldaki su sorununa dair çalışmaların yoğunlaştırılması (Özellikle Konya ovası çevresinde),
- Aileden başlayarak bireyin üretim temelli yetişme sürecinin başlatılması ve bunun okul eğitimi ile pekiştirilerek sürdürülmesi,
- Kırsalda tarım alanı dışında alternatif istihdam ve üretim alanlarının oluşturulması, özellikle kış mevsimi sürecinde tarım dışı gelir getirici faaliyetlerin desteklenmesi,

- Kırsalda üretim sürecini güçlendirmek ve üreticinin ürettiği ürünlerin hakkettiği değeri bulabilmesi için devlet garantisinin sağlanması ve kooperatifleşme sürecinin desteklenmesi,
- Yaşadığımız coğrafyada tarımsal üretimin dışa bağımlılığının azaltılması ve ülke ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için ürün deseninin her bir yöreye göre ayrı ayrı belirlenmesi ve tarımsal üretimde ihtisaslaşmanın sağlanması,
- Gençliğin üretim bilinci kazanabilmesi özellikle kırsal alandaki üretimin bir parçası olabilmesi için eğitim sistemi içerisindeki uygulamalı ders içerikleri sayısının artırılması (okulların bahçesinde model tarım bahçelerinin oluşturulması)
- Gençlerin dünyadaki iyi uygulamaları takip edebilmesi adına milli bir değişim programı ve hibe programının başlatılması,
- Gençlerin kırsaldaki üretim sürecine dahil olabilmeleri için Tarım ve Orman Bakanlığının verdiği desteklerin gözden geçirilerek gençliği teşvik edecek şekilde yeniden düzenlenmesi,
- Her yıl ülkemizde yeni binlerce genç üniversitelerden mezun olmakta fakat üniversite okumak için okuyan gençlik algısının kırılması için üniversitelerin ihtisaslaşmasının sağlanması ve özellikle akademik kadroların gençliği yönlendirebilecek, dünyayı takip eden sadece eğitim sistemine bağlı kalmayan teori ve pratiği birleştiren aktörlerden seçilmesi,

- Türkiye olarak çok büyük bir gençlik potansiyelimiz ve Gençlik ismini içinde barındıran bir Bakanlığımız olmasına karşın gençliğin üretim sürecine dahil olmasını sağlayacak politikalar üreten bir Bakanlığımızın olmaması ve var olan Gençlik ve Spor Bakanlığının politikaları şekillendirirken bunu gözlememesi bu nedenle Bakanlığın yeniden yapılandırılması,
- Biz gençler olarak üretme arzusu taşıırken maalesef ilgili bakanlıklar nezdinde kendimizi ifade edecek aktörler bulamamaktayız. Bürokrasinin ve karar alıcıların gençlik dostu ve gençlerin düşüncelerini önemseyen aktörlerden oluşmasını beklemekteyiz,
- Sosyal medyada her gün atanamayan meslek gruplarının ilettikleri taleplerin karar alıcılar da karşılık bulmaması ve bunun yanı sıra zaman zaman rahatsız edecek noktalarda taleplerin iletilmesi bizler tarafından da sorun olarak görülmektedir. Gençliğin atama bekleyen değil dinamizmini ülke üretimin yansıttığı bir yaklaşım ile buluşması gerektiğini düşünmekteyiz,
- Özellikle organik tarım ve yerli tohumun tarımsal üretimde teşvik edilmesi tarımda millileşme politikalarının çiftçinin/üreticinin haklarını gözetecek şekilde ortaya konması önem arz etmektedir,
- Türkiye olarak gençliğe yeni bir bilinç vererek arkadaşıyla, kardeşiyle, akrabasıyla, şehrinde yaşayan gençlerle, ülkesinde yaşayan gençlerle rekabet eden değil birlikte çalışan ve birlikte üreten bir gençlik hayalini gerçekleştirmemiz gerektiğini düşünüyoruz,
- Hayal kurmayan insanların üretim sürecinde bir şeyler ortaya koyamayacaklarını düşündüğümüzden dolayı çocukluktan itibaren bireyin hayal kurabileceği bir yaklaşımla yetiştirilmesi gerektiğini düşünüyoruz,

- Kırsal da yaşayan veya yaşamak isteyen gençlere en az 2 yıl süreyle sosyal güvence verilmesi ve alanıyla ilgili yapacağı yatırımlarda vergiden muaf tutulması,
- Tarım ve Orman Bakanlığı ve Gençlik Spor Bakanlığı arasında imzalanan gönüllüler projesi bizim geçen yıl uyguladığımız Genç Çiftçi projesinde ortaya koyduğumuz fikirlerden bir tanesiydi. Bu çalışmanın güçlendirilerek genç çiftçi kart uygulamasının başlatılması ve gerçek anlamda tarımsal üretimin içerisinde yer alan gençlere yaşamlarını kurma sürecinde belirli imtiyazların sağlanması beklentimizdir. (Vergi muafiyeti-makine ekipman desteği-Konut yardımı-Arazi tahsis vb...)
- Kırsalda yaşayan veya yaşamak isteyen gençlere arazisi olmadığı takdirde yaşamını idame ettirebileceği kadar başlangıç aşamasında arazi tahsis edilmesi ve üretim yaptığı müddetçe bu arazinin o kişilerde kalması üretim olmadığı takdirde bunun tespit edilerek farklı gençlere arazilerin yeniden tahsis edilmesi,
- Tarımsal üretim belirli bir eğitim ve pratik gerektirdiğinden dolayı ülkemizdeki gençlerin tarımsal üretimi öğrenebilecekleri bir genç çiftçi akademisinin Kamu – STK - Özel Sektör işbirliğiyle kurulması ve buradan kazanım elde ettiren eğitimlerin verilmesi,
- Tarımsal üretimde teknolojinin daha etkin ve yaygın kullanılması için teknolojiyle barışık olan gençlerin tarımsal üretime kazandırılması hem verimi arttıracak hem de kaliteyi arttıracaktır,

- Kırsalda yaşamak isteyen gençlerin orta öğretim döneminden itibaren yaz dönemlerinde gönüllü olarak staj yapabilecekleri tarımsal üretim alanlarının oluşturulması. Bu sayede gençlere hem üretim kültürünün öğretilmesi hem de tarımsal üretimin bir parçası olmalarının sağlanması,
- Kırsalda teknolojinin daha etkin bir şekilde kullanılarak üretimin güçlendirilmesine yönelik gençliğin alternatif alanlarda desteklenmesi ve evden çalışma (home ofis) yaklaşımının teşvik edilmesi,
- Üretim maliyetlerinin düşürülmesi için çiftçilerin desteklenmesi,
- Tarımsal üretim alanında faaliyet yürüten STK'ların daha şeffaf ve bağımsız hareket ederek çiftçi lehine çalışmalarını yürütmeleri,
- Gençlere yönelik model gençlik tarım köylerinin kurulması,
- Büyükşehir yasasıyla birlikte özellikle büyük şehirlerde köylerin mahallelere dönüştürülmesi sonrasında hizmet götürme süreci hızlanmış ve kalitesi artmış olsa da Konya gibi büyük coğrafyaya sahip şehirlerde daha etkin hizmet sağlanması adına büyükşehir kanununun güçlendirilmesi,
- Kırsal alanda birlikte üretim, markalaşma ve pazarlama sürecinin daha etkin bir şekilde çiftçiler tarafından yürütülmesi için kooperatifleşme ile ilgili bilinçlendirme faaliyetlerinin artırılması ve kooperatifleşen üreticilere imtiyazlı desteklerin sağlanması,
- Üreticinin ve çiftçinin yıpranma payı hakkının verilerek erken emeklilik hakkının tanınması,

Bizler 81 ilden bir araya gelen gençler olarak talep ve önerilerimizi dile getirirken farklılıklarımızın ortak noktasında buluştuk. Bizler farklılıklarıyla bir araya gelen gençler olarak biliyoruz ki Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan gençliğe ayrı bir önem vermekte. Fakat karar alıcılara, seçilmişlere, bürokratlara baktığımızda bu ilginin aynı hassasiyetle gösterilmediğini ve günü geçiştiren yaklaşımlarla gençliğe bakıldığını düşünmekteyiz. İstiyoruz ki Türkiye gençliği olarak üretim birlikte çalışma kültürünü geliştirelim, farklılıklarımızı bir fırsat olarak görüp yaşadığımız coğrafyanın gelişmiş dünya ülkeleriyle rekabetine katkı sunalım ve bundan 100 yıl sonrasında bu coğrafyada yaşayacak olan yeni nesillere bizden üretim kültürünü miras olarak bırakalım.

Gençlik olarak geleceğin Türkiye'sini şekillendirme hayalini kurarken karar alıcılardan siyasi görüş fark etmeksizin beklediğimiz tek şey var dinlenilmek ve düşüncelerimizin karşılık bulması. Bu sayede inanıyoruz ki bizler ülkemizin 2023, 2053 2071 hedeflerine daha çok katkı sunabileceğiz.

RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL HİZMET BÖLÜMÜ

DR. NURULLAH ÇALIŞ

Çayın başkenti Rize'de Karadeniz'in ilk sosyal hizmet bölümlerinden biri olarak kurulan Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü 2011 yılında açılarak kadrosunu oluşturmaya başlamıştır. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesine bağlı olan Sosyal Hizmet Bölümü, üniversitenin ana yerleşkesi olan ve 'çayı Türkiye'ye getiren adam' olarak bilinen Zihni Derin'in adını taşıyan yerleşkede yer alır.

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü ilk olarak 2015-2016 akademik yılında 40 kontenjanla öğrenci kabul etmeye başlamıştır. Zaman içerisinde kontenjanını artıran bölüm mevcut durumda her yıl 60 öğrenci kabul etmektedir. Bununla birlikte, yatay ve dikey geçiş başvuruları için her akademik dönemde ayrılan kontenjanlara gösterilen talepler ile birlikte öğrenci mevcudu 80'e yaklaşmaktadır. Bölümümüzde halen 400'e yakın öğrenci eğitimini sürdürmektedir. Bölüm öğrencilerimizin Erasmus ve Mevlana değişim programlarından faydalanarak yurt dışında staj ve eğitim görme olanağı bulunmaktadır. Ayrıca Farabi programı ile yurt içinde farklı üniversitelerle değişim programları yürütülmektedir.

Sosyal Hizmet Bölümü ilk öğrencilerini 2019 yılında mezun ederek deneyimli sosyal hizmet bölümlerinden biri olmaya doğru ilerlemektedir. Dolayısıyla bölümümüz 2018-2019 eğitim-öğretim yılından itibaren öğretim programının dördüncü yılında zorunlu olan uygulama dersleri kapsamında kamu kurum ve kuruluşlarına öğrenci yerleştirmektedir. Bu kapsamda, Rize ile birlikte Trabzon'da bulunan sosyal hizmet kuruluşlarıyla da işbirliği sağlanmaktadır. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü'nün akademik kadrosunda 1 Profesör, 4 Dr. Öğretim üyesi, 3 Araştırma Görevlisi ve 2 Öğretim Görevlisi olmak üzere toplam 10 akademisyen görev yapmaktadır.

Sosyal Hizmet Bölümü'nün İşletme, İktisat, Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi, Uluslararası İlişkiler ve Maliye bölümleri ile birlikte yer aldığı fakülte 2017 yılından itibaren mevcut yeni hizmet binasına taşınmıştır. Bu açıdan yeni ve kullanım alanları bakımından zengin bir yapıya sahip olan binanın fiziksel altyapısı ders içi ve ders dışı etkinliklerde yenilikçi yöntemlerin kullanılmasına olanak tanımaktadır. Derslik ve amfilerde yerleşik olarak bulunan ses sistemi, projeksiyon ve uzaktan alıcılı veya mikrofonu sayesinde görsel ve işitsel materyallerin sınıf içinde kullanılması çok daha işlevsel olarak sağlanabilmektedir. Öte yandan, bölümümüze tahsis edilen ve U şeklinde oturma düzenine sahip özel bir derslikte özellikle grup etkileşimine dayalı çalışmaların yapılabilmesi mümkün olmaktadır.

Bölümümüz öğretim programında çok yönlülüğü sağlamak ve spesifik alanlara dair öğrencilerimizin bakış açısını ve bilgi birikimini genişletmek amacıyla genelci sosyal hizmet anlayışına uygun olan derslerin yanı sıra uzmanlık derslerine de çoğunlukla seçmeli ders olarak yer verilmektedir. Aile Danışmanlığı, Klinik Sosyal Hizmet, Psikopatoloji, Kişilik Testleri, Bilişsel Davranışçı Kuram gibi dersler yoluyla öğrencilerimizin gelecek vizyonunu şekillendirmek hedeflenmektedir.

Sosyal hizmet bölümü bulunduğu fakülte içerisinde ders dışı etkinlikler ve organizasyonlar düzenleme konusunda oldukça aktif bir konumdadır. Özellikle öğrenci toplulukları bu çalışmalarda önemli çalışmalara imza atmaktadır. Sosyal Hizmet Topluluğu ve Bağımsız Gönüllüler Topluluğu olmak üzere iki öğrenci kulübünün bulunduğu bölümümüzde üniversite içinde ve dışında pek çok gönüllülük çalışmasının yanı sıra bölümümüzü tanıtmaya, sosyal sorunlara yönelik farkındalık yaratmaya yönelik çeşitli faaliyetler düzenlenmektedir. 2018-2019 akademik yılında başlatılan sosyal hizmet film gösterimleri etkinliğinde üniversite kongre merkezindeki sinema salonunda sosyal hizmete ilişkin film gösterimleri düzenlenmekte ve izlenen filmlere ilişkin sosyal hizmet temeline tartışmalar yapılmaktadır.

TEKNOLOJİ

GELİŞEN TEKNOLOJİ KARŞISINDA SOSYAL HİZMETİN GELECEĞİ

HAVVA NUR KAFES*

Yaşadığımız çağ olan uzay çağında artık bilgiler daha önemli bir anlam ifade etmektedir. İlerleyen zamanlarda insanı insandan daha iyi anlayan ve tanıyan bir algoritmanın var olabileceği tartışılmaktadır. Böyle bir algoritmanın varlığı ise yeni kurgulanan distopik hikayelere, senaryolara konu olmaktadır. Bunun en çarpıcı görüntülerini ise Black Mirror adlı dizi göstermektedir. Dizi her bölümde ileri teknoloji kullanımının insan yaşamında ne denli içselleştirildiğini gözler önüne seriyor. Aslına bakıldığında şu an günümüz teknoloji kullanımı ve bilgileri ışığında bir dizinin ileri teknolojinin hayatımızda nasıl bu kadar entegre olacağını göstermesi insanı ürpertiyor.

Teknolojinin insan yaşamına bu denli müdahalesi dijital bir diktatörlüğe doğru yol alındığını gözler önüne seriyor. İnsan yaşamını sınırlayan ve insanın yapıp etmelerinde karar mekanizması konumuna gelen teknoloji ileri dönemler için diktatör olabileceği endişesini hissettiriyor. İnsanın yapıp etmelerini sınırlayan bir teknoloji en basitinden sosyal medya olarak görülebilir. Örneğin, kişiler farklı bir restaurant'ta yemek yiyecek oluyor ve restaurant seçerken bile Foursquare, Zomato ve benzeri uygulamaları kullanıyorlar. Bu da kişinin karar verme mekanizmasını internet ile paylaştığını gösteriyor.

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet
Bölümü lisans öğrencisi

Karl Marx, üretim araçlarının paylaşımında az sayıda olan üretim araçlarının az sayıdaki kişinin eline geçmesiyle bu az kişinin zenginleştiğini ve güçlendiğini vurgular. Bu ilerdeki yüksek teknoloji kullanımı olan döneme uyarlandığında ise verilerin mülkiyetinin bu az sayıdaki kişilerin eline geçeceğini ve bu az sayıdaki kişilerin ise kişileri, aileleri, toplulukları ve toplumu şekillendireceği ve yönlendireceği düşüncesini akla getiriyor. Fakat şu soruyu yöneltmek gerekiyor: şu an içinde yaşadığımız çağ gelecektekinden çok mu farklı? İçinde bulunduğumuz yüzyıl ileri teknoloji kullanımının olduğu ve insanın karar verme mekanizmasını kendisinden alıp teknoloji ile bölüşmesine iten bir çağ. Google, Facebook, Apple, Amazon gibi büyük şirketler insanların yaşamlarında çok büyük bir yer kaplıyor ve insanın kendi karar verme mekanizmasını bölüşmesine aracılık ediyor. Kullanılan bu araçlara gereğinden fazla anlam yükleniyor ve kontrolden çıkılıyor.

Günlük kullanılan sosyal medya araçlarında nelerden hoşlandığımız, hangi sitelere giriş yaptığımız, nerelere baktığımız gibi benzeri bilgileri paylaşıyor ve bu süreçte baktığımız ürünler/sayfalar ve benzeri şeyleri reklam olarak karşımızda görüyoruz. Bu da tam bir tüketim toplumuna dönüşmemizi kolaylaştırıyor.

Bu tür bilgilerin internette kaydının olması İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde bahsedilen özel hayatın gizliliği ilkesi ile uyuşmamaktadır. Ancak insanlar bilgilerini internet ortamında paylaşmaktan ve yaptığı her hareketin kayıt altına alınmasından rahatsız oluyor gibi durmuyor. Hatta ve hatta insanlar bu gizlilik ilkesi konusunda "gizleyecek bir şeyleri olmadıklarını" belirtiyorlar. Fakat bu insanlardan bir günlük gmail/facebook/instagram hesapları istendiğinde tereddüt ediyor ve vermek istemiyorlar. Bu kaydedilen bilgilerden ise devletlerde yararlanıyor ve yurttaşlarının hareketliliğini gözlem altına alabiliyor. Bu bağlamda gözetleme ve kontrol altına alma baskı uygulanmadan meşrulaştırılıyor.

Buna örnek verilecek olursa emniyet bir kişiyi ifadeye çağırarak olduğunda kişinin sosyal medyada paylaştığı gönderileri, hashtagleri inceleyebiliyor ve bunları kişi aleyhinde koz olarak kullanabiliyor. Bu bakımdan bu derece gözetlenmek ve kontrol altında tutulmak kişinin ifade özgürlüğüne bile aykırı sonuçlar doğurabiliyor.

Teknolojinin insan hayatı üzerinde bu denli tahakküm kurması ise belli başlı bazı sorunlar doğurabiliyor ve daha başka sorunları da doğurabileceği anlaşıyor. Buna bir örnek verilmek istendiğinde ise insanların Facebook, Instagram gibi sosyal medya sitelerinde yapay bir sosyalleşme içine girdikleri ve çevreleri ile iletişim kurma becerilerini kaybettikleri görülüyor. Bu kurulan yapay “ilişkiler” ise gerçek hayatta kurulan ilişkilerin yerini tutamıyor ve kişilerde duygusal boşluğa, psikolojik sorunlara ve bireyselleşmeye itiyor. Kişilerin yalnızca “ben” demesi ve bu denli bireyselleşmesi toplumsal sorunlar karşısında tepkisizleşmeye ve duyarsızlaşmaya yol açıyor. Bu durum kişilerin yalnızlaşmasına ve mutsuzlaşmasına da sebep oluyor. Bu sonuçların net görünümelerini ise devletler bazında dahi görmek mümkün görünüyor. Devletler bazında bu aşırı teknolojinin getirdiği sorunlara da değinen İngiltere de ‘Yalnızlıktan Sorumlu Bakanlık’ın kurulması ve Venezuela’da 2013 yılında kurulan ‘Mutluluk Bakanlığı’ bizlere durumun ne derece kötüye gittiğini gösteriyor.

Bu ve benzeri bakanlıkların kurulması ihtiyacı ileride üçüncü dünya ülkelerinde de zorunlu hale gelecek gibi gözüküyor. İşte tam bu noktada sosyal hizmet mesleğine ve sosyal hizmet uzmanına olan ihtiyaç artacaktır. Bu ve benzeri yeni kurulan bakanlıklarda sosyal hizmet uzmanları kişi, grup, aile, topluluk ve toplum bazında çalışmalarını sürdüreceğine ve yeni bir istihdam kolu ortaya çıkacağına inanıyorum. Ayrıca sosyal hizmet uzmanları, sosyal hizmetin rollerinden olan savunuculuk rolü gereği verilerin kaydedilmesinden ve kişilerin her an yaptıklarının izlenmesinden doğan özel hayatın gizliliği ilkesinin ihlaline karşı savunuculuk yapacak ve STK’lar ile çalışmalar yürütecektir. Son olarak sosyal hizmet uzmanlarının görevi koruyucu önleyici hizmetler vermektir. Bu bağlamda kişilerin teknoloji kullanımından doğabilecek sorunlarına karşı koruyucu çalışmalar yürütecek, sosyal politikaların gelişmesinde destek olacak ve ayrıca teknoloji kullanımından zarar görmüş/incinmiş kişi ve grupların güçlenmesi yönünde müdahale edecektir.

SİNEMA

DİREN! (2015)

EMEL TOPAK*

Yönetmen koltuğunda Sarah Gavron'u gördüğümüz filmin, senaryosu ise Abi Morgan'a ait. Başrolleri, Carey Mulligan, Helena Bonham Carter ve Meryl Streep gibi başarılı oyuncuların paylaştığı filmde, kadın hakları ve sosyal politikanın doğuşuna ışık tutuluyor.

Film, 1900'lerin başında, kadın erkek eşitliğinin olmayışının ötesinde, "Kadın insan mıdır?" sorusunun tartışıldığı bir dönemden sonra, "süfraj" oy hakkı istemi ile başlayan kadın haklarının ortaya çıkışını çarpıcı bir biçimde gözler önüne seriyor. Sosyal sorunlara yönelik bir devlet politikasının varlık kazanmasını işçi sınıfının mücadelesi, genel oy hakkının kabulü ve demokrasi anlayışının gelişmesiyle ilişkilendirmek ve genelde emeğin kapitalizme karşı verdiği mücadelenin siyasallaşmasına bağlamak doğru olacaktır (Koray, 2007). Burada, sosyal politika ve siyasal demokrasi arasındaki bağların da dikkate alınmasının önemine işaret etmek istiyorum. Sosyal politika her şeyden önce ekonomi ve siyasetle yakından ilişkisi olan ve bu çerçevede anlam kazanan bir alan olduğundan, bu filmde kadınların, oy kullanma hakkına erişerek toplumda var olabilmek yönündeki mücadelesini izlerken, oy hakkının sosyal politikalarla ilişkisini de daha somut görebiliyoruz.

ORJİNAL ADI: SUFFRAGETTE

YÖNETMEN: SARAH GAVRON

SÜRE: 107 DK

TÜR: DRAM, TARİH

ÜLKE: İNGİLTERE

Hikayemiz, Carey Mulligan'ın canlandırdığı, çamaşırhanede çalışan Maud Watts'ın, ezilen, insani bütün haklardan yoksun olan hayatının, süfraj hareketine katılımıyla nasıl yol aldığını gösteriyor. Maud, erkeklerin ve sistemin var ettiği hayatta yaşamını sürdürürken, süfraj hareketinin bir vitrin camını kırmasıyla birlikte, adeta bir uyanış yaşamıştır. Çamaşırhanede doğup büyüyen Maud, 7 yaşına kadar yarı zamanlı, 12 yaşına kadar ise tam zamanlı çalışmıştır.

1995 Kayseri doğumludur. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Hizmet bölümünde 2018 yılında lisans eğitimini tamamlamıştır. Şu anda Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Ana Bilim Dalında yüksek lisans yapmaktadır. Akademik ilgi alanları, göç, sosyal politika ve kadındır. etopak90@gmail.com

Kendisinin ve neredeyse diğer tüm kadınların, çocukken istismarına uğradığı vardiya müdürünün, başka çocukları da istismar etmesini görmezden gelemeyecek hale gelmesiyle birlikte mücadelesine daha da sıkı sarılmıştır.

Erkek ve kadın çalışanların farklı ücretler aldığı, kadınların daha fazla mesai yaptığı adaletsiz ve sağlıksız çalışma şartlarında hayatını devam ettirmeye çalıştığını anlatırken Maud, çalışma haklarının yokluğunu da bir kez daha yüzümüze çarpıyor. Maud, yaptığı konuşmada oy hakkı istemiyle ilgili “Bu hayatı yaşamamanın başka bir yolu olmalı dedim” sözleriyle de uyanışını açıklıyor. Kocasından “aşağılık kadın hakları savunucularına” dahil olmasıyla itham edilen Maud, bunu sadece eşit olmak istediği için yaptığını vurguluyor. Bu vakte kadar, erkeklerin ve sistemin var ettiği ezici yaşam şekline rağmen eşi ve çocuğuyla ev içerisinde mutlu bir hayatı vardır. Maud, aslında bu harekete katılmasının, onun aile hayatı üzerinde yıkıcı etkileri olacağını farkındadır. Ancak, oğlunun, kadının velayet hakkı bulunmaması durumundan yararlanan babası tarafından, başka bir aileye evlatlık verilmesi, onun için tam bir yıkım olmuştur.

Meryl Streep’in canlandırdığı Pankhurst ve Helena Bonham Carter’ın hayat verdiği Edith Ellynn, filmde orta ve üst sınıfı temsil ediyor. Süfajet hareketin kurucularından olan Pankhurst ve Edith’in, orta ve üst kesimi temsil etmelerine rağmen eğitim hakkına sahip olamadıklarını görüyoruz. Edith, babasından öğrendiği kimya bilgisiyle ilaç üreten bir kadın olarak yaşamını sürdürmektedir. Asıl hayali doktor olmak olan Edith, diğer tüm kadınlar gibi eğitim hakkından yoksun olduğu için bu hayalini gerçekleştirememiştir. Ancak kadınların devlet tarafından sağlanması gereken sağlık hizmetlerinden yoksun olmaları sebebiyle kadınlara ücretsiz olarak tedavi hizmeti vermektedir. En temel haklar olan eğitim, sağlık ve seçme-seçilme hakkına sahip olamayan kadınlar, kendilerine verilen oy hakkı sözünün de tutulmaması üzerine eylemlerini daha yıkıcı, anarşist yönde şekillendirme kararı alıyorlar. Eylemler sonrasında tutuklanan kadınlar, hapse kaldıkları sürede işkenceye maruz kalıyorlar. Maud’a, hapse girip çıktığı dönemde, müfettiş tarafından, muhbir olması teklifi sunuluyor. Ancak ne olursa olsun bu davadan vazgeçmeyeceğini belirten Maud, bunu kendi için değil, gelecek nesiller, doğacak kız çocukları için yaptığını ifade ediyor. Bu olaylar sonunda ölebileceğini söyleyen müfettişe, “Ama kazanacağız!” diyor. Tekrar hapse girdiğinde, açlık grevi yapan Maud’a zorla yemek yedirilmesi, kadının kendi bedeni üzerinde dahi hakkı olmadığını gösteriyor.

Bu yaklaşım içinde, sosyal politikanın hukuki temelini sosyo-ekonomik hakları da içeren daha bütünlükçü ve pozitif insan hakları anlayışının oluşturduğunu ve sosyal politikanın bu hakların kurumsallaşması çerçevesinde hayat bulduğunu söylemek gerekmektedir. Bu gelişmelerin genel oy hakkına ve işçi sınıfının siyasallaşmasına bağlanabilecek siyasi temelleri olduğu gibi, siyasal eşitliğin yanı sıra sosyal eşitlik ve sosyal vatandaşlık gibi siyasal ve sosyal hedefleri de bulunmakta veya bu hedeflere ulaşmanın bir aracı olarak düşünülmektedir. (Koray, 2007) En önemli temellerden biri olan genel oy hakkını elde etme mücadelesinde, sosyal çevresinden dışlanma, ailesinin parçalanması, işini kaybetmesi gibi olumsuz durumlarla karşı karşıya kalan Maud, bu sancılı süreçlerde, kadın hareketine dahil olarak başka bir hayatın var olabileceğine dair ümidini diri tutmaktadır. “Votes For Women” sloganıyla çalışmalarına devam eden kadın hareketi, sesini duyurabilmek için kralın da katıldığı at yarışında eylem yapma kararı alıyor. Kadın hareketi savunucularından biri olan Emily, elinde “Votes For Women” sloganı yazılı flamayı tutarak atların önüne atlayarak kendini feda ediyor ve kadın hareketinin ilk şehidi oluyor. Daha sonra kadın hakları dünya gündeminde daha güçlü ve daha yüksek sesle tartışılıyor. Filmin değerlendirmesini, genel olarak özetlediğini de düşündüğüm, Pankhurst’un şu sözleriyle sonlandıralım: “Dostlarım, Kral Hazretlerinin hükümetine rağmen bu akşam, buradayım. Burada olmak için yaptığınız fedakarlıklardan haberdarım. Biliyorum ki, çoğunuz geçmişteki hayatlarınıza yabancılaştınız. Yine de bu akşam sizi hissediyorum. 50 yıldır kadınların oy hakkını güvenceye almak adına sessizce çalıştık. Alay edildik, yıprandık ve görmezden gelindik. Artık eylemlerin ve fedakarlıkların önemini kavradık. Dünyaya gözlerini açan her küçük kızın, ağabeyleriyle eşit şansa sahip olacağı zamanlar için savaşıyoruz. Kaderimizi belirlemek için, biz kadınların sahip olduğu gücü asla hafife almayın! Yasaları çiğneyenler değil, yasaları oluşturanlar olmak istiyoruz.”

Koray, M. (2007) “Sosyal Politikanın Anlamı ve İşlevini Tartışmak”, Çalışma ve Toplum Dergisi, 4, 19-55.

SİNEMA

SORAYA'YI TAŞLAMAK (2008)

ABDULLAH ERKAM GÜN*

“Ölümden korkmuyorum, ama taşlanarak ölmek acı verici olmalı.”

“Soraya'yı Taşlamak” veya bir diğer adı ile “Süreyya'nın Recm Edilişi” isimli film, İran kökenli Fransız gazeteci-yazar Freidoune Sahebjam'ın 1994'te yayımlanan aynı isimdeki romanından uyarlanmıştır. Soraya MANUTCEHRİ, İran'da şeriat ile yönetilen bir köyde yaşamaya çalışan bir kadındır. Eşine itaat etmediğinden dolayı çevresi tarafından dışlanmıştır. Çünkü yaşadığı çevrede kadın sadece kocasını memnun etmelidir!... Yaşadığı toplumda ise kadınlara verilen birkaç hak vardır, bunlardan birkaçı itaat etmek ve susmaktır. Soraya filmde çevresindeki sürekli dedikodu yapan kadınlar tarafından sevilmeyen, halası Zehra'dan başka kimsesi olmayan, baskıcı ve ataerkil toplum karşısında tekbaşına ayakta durmaya çalışan bir kadındır... Hatta küçük bir çocukken ailesinin zoru ile çalışmaya gittiği evde cinsel istismara dahi uğradığını ve sesini çıkartamadığını belirtmektedir. Film İran'ın Kupayeh köyünde geçmektedir. Süreyya, iki erkek iki kız olmak üzere dört çocuk annesi, kocası ile sorunlar yaşayan, orta yaşlı bir kadındır. Kocasını Ali ise hapishanede gardiyan olarak çalışan, feodal kültürün yarattığı ataerkil bir erkektir. Ali bir gün Süreyya'dan ayrılmak ister. Ve bunu kendisi söylemek yerine köyün imamı diye hitap ettiği kişi aracılığıyla söyler. Şeyh ise Süreyya'ya ahlaksız bir teklifte bulunur. Bunu Soraya'nın halası Zehra duyar ve imamı derhal evden kovar. Ali'nin ayrılma sebebi ise 14 yaşında başka bir çocukla evlenmek istemesidir. Soraya ayrılmak istemez, çünkü çocuklarına ve kendisine yetecek maddi gücü yoktur.

YÖNETMEN: CYRUS NOWRASTEH

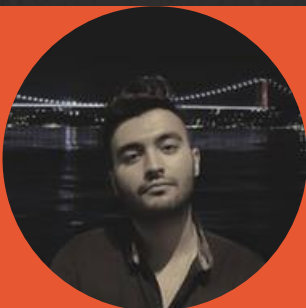
TÜRÜ: DRAM

YAPIM YILI: 2008

ÜLKE: İRAN

SÜRESİ: 116 DK.

Ali'nin boşanmak istemesi, Süreyya'nın ise çaresiz olduğundan dolayı reddetmekte ısrar etmesi, kocasını farklı düşüncelere zorlar. Buna bağlı olarak Ali, eşine başka bir erkekle birlikte olduğu iftirasını atar. Ve film buradan sonra bambaşka bir hâl alır. Yaşanılan dönemde ve kültürde kadına değer verilmemesi, erkeklerin daha güçlü olması Süreyya'nın işini zorlaştırır ve haykırışını şu şekilde dillendirmeye çalışır:

1999 yılında İstanbul'da doğdum. İlkokul, ortaokul ve liseyi İstanbul'da okudum. Şu anda İstinye Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü üçüncü sınıf öğrencisiyim. Okumayı, film izlemeyi ve yazmayı çok seviyorum.

“Bir erkek karısını suçlarsa; karısı masumluğunu ispat etmek zorundadır. Bir kadın kocasını suçlarsa; kocasının suçlu olduğunu ispatlamalıdır.”

Soraya bu sözlerle toplumdaki kadın-erkek eşitsizliklerine karşı bir başkaldırı, bir isyanda bulunmuştur. Lakin yine de çabası bir şeyleri değiştirmemiştir. Artık mahkeme toplanmıştır. Köyün muhtarı İbrahim, imamı Hasan, kocası Ali ve babası hep birlikte bir karara varırlar. Bu karar Süreyya'nın recm edilmesidir. Recm edilmek, kelime anlamı olarak taşlanarak öldürülmektir. Recmin bir diğer anlamı da şeytanın taşlanarak uzaklaştırılması, kovulmasıdır. Zinanın cezasının taşlanarak öldürülmek olduğunu filmde görmekteyiz. Ceza işlemi o gün hemen başlamıştır ve Süreyya için bütün çareler neredeyse tükenmiştir.

Vakit geldiği zaman Süreyya adeta düğüne hazırlanmış gibidir. Korkmadığı, cesur ve başı dik bir şekilde ölümüne doğru yürür. Ölümünden korkmadığını, yalnızca taşlanarak ölmenin vereceği acıdan ve geride bırakacağı dört çocuğu için kaygılanmaktadır. Gözünü sadece hırs bürümüş ve Soraya'nın ölümünden zevk alan insanlar ise bir an önce cezanın gerçekleştirilmesini isterken, vakit geldiğinde halası Zehra ve köyün muhtarı İbrahim Tanrı'dan ilahi bir işaret beklemektedirler.

İlk taşı babasının atması isteniyor ve babası attığı taşları kızına denk getiremiyor. Bunu öldürülmemesi yönünde bir işaret kabul etmek yerine, kocası Ali ilk taşı alıp Soraya'nın kafasına sert bir şekilde atıyor. Böylece başlayan taşlama Soraya'nın ölümüyle sonlanıyor. Ve bütün bu vahşetin akşamında köye panayır kurmaya gelen insanlarla birlikte herkes büyük bir eğlence düzenliyor. Filmin sonunda ise köye şans eseri yolu düşmüş bir gazeteci Soraya'nın halası Zehra ile denk gelmektedir. Burada yaşanan her şeyi Zehra gazeteciye anlatmaktadır. Köyün ileri gelenleri gazeteciyi engellemeye çalışsa da tüm dünya bu hikâyeyi duyacaktır. Film gerçek bir hikâyeden esinlenilmiş olup, bir zamanlar İran kültürünün kadına tam anlamıyla bir nesne gözüyle baktığını ve hiçbir hak tanımadığını tüm çıplaklığı ile gözler önüne seriyor. Ataerkil bir toplumda ve aynı zamanda şeriat kurallarının egemen olduğu bir toplumda yaşamının nasıl bir his olduğunu filmde anlıyoruz. Umuyorum ki bundan sonra kadınlar hiçbir zaman taşlanmaz. Zira taş atmak sadece insanın eline taş alıp atmakla olan bir eylem değil, ağızdan çıkan sözlerle de, zihinden geçen düşüncelerle de Sorayalar taşlanır... Ne yazık ki ağacı kesen baltanın sapı da yine ağaçtandır....İyi seyirler.

GEZİ

GESİ GÜVERCİNLİKLERİ / KAYSERİ

VELİ YALÇIN*

Kayseri denildiğinde hemen hepimizin aklına yöre insanın ticari zekasını yansıtan ilginç özellikleri ve yöresel lezzetleriyle ilgili birçok şey aklımıza gelir. Bu yazıda ilk bakışta yöreye ilgisiz gibi görünen, birçoğumuzun dışında yöre insanın büyük bir kısmının da bilmediği Gesi Güvercinlikleri'nden bahsedeceğim.

Güvercin'in sözlük anlamına gelince; "Güvercingillerden, hızlı ve uzun zaman uçabilen, kısa vücutlu, sık tüylü, birçok evcilleşmiş türü bulunan, yemle beslenen kuş." Güvercinlik ise; "Evcil güvercin yetiştirmek için hazırlanmış yer" olarak tanımlanmıştır.

Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bölümünü 1986'da bitirdi. H.Ü. ve Sivas C.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Bölümlerine devam etti. Ocak 1989 - 2014 yılları arasında sosyal hizmet uzmanı olarak Sivas, Gaziantep, Ankara, Batman, Kilis ve Aydın'da çalıştı. Gaziantep Çocuk Yuvası ve Gaziantep Yetiştirme Yurdu Müdürü olarak görev yaptı. Haziran 2014 - Mayıs 2015 tarihleri arasında Aydın Efeler Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü olarak görev aldı ve Mart 2016 tarihinde emekli oldu. Şiirleri Fransız Postası, Alleben, Sanat ve Hayat, Bizim Dergi, Sosyal Hizmet, Sosyal Hizmet Sen ve Gerçek Sanat, Karabük Kültür ve Sanat Yaprakları gibi yurtiçi – yurtdışında, "yersizyurtsuz" ve "süje" internet dijital dergilerinde yayımlandı. Bugüne kadar; 25 ülke 82 şehir dolaştı. Ülkemizde ise 81 ilin 70'ine gitti. Çeşitli yerel gazeteler (Aydın Denge ve Gaziantep Sabah) ve internet (havaneli ve hadigez) sitesinde gezi yazıları ve bir internet sitesinde (beklenengazete) köşe yazıları yayımlanmaktadır. Evlidir ve bir kız, bir erkek ikiz çocukları vardır. Favori Yayınları'ndan yayımlanmış iki kitabı bulunmaktadır: Kuşlar Su İtti Dilinden (Şiir, Favori Yayınları 2017). Gezdim Gördüm Yazdım (Gezi Yazıları, Favori Yayınları 2018) veya0927@gmail.com

İç Anadolu'nun hızla büyüyen ili, Kayseri'nin yanı başında bulunan dar ve derin bir yapıdan oluşan Derevenk Vadisi içinde, geçmişi çok eskilere dayanan ve birbirinden farklı kültürlere ev sahipliği yapan, şimdi o dönemlerin kültürel zenginliğinden uzak bulunan tarihsel yerleşim birimleri bulunmaktadır. Şehir merkezine yaklaşık 15 km mesafede Gesi'de bu yerleşimlerden biridir. Hemen hepimizin bir biçimde duyduğu ya da bildiği, Kayseri'nin türküsü ile ünlü Gesi Bağları'nda adı geçen yer burasıdır. Burası aynı zamanda ünlü Mimar Sinan'ın doğduğu Ağırnas'ın kapı komşusudur. Eski dönemlerde Anadolu'nun değişik bölgelerinde bağ ve bahçelerde gübre ihtiyacını karşılamak için güvercin yetiştirilmektedir. Güvercin gübresi, içerisinde bulundurduğu maddeler açısından yüksek verimli bir gübre olarak kabul edilmektedir. Güvercin gübresinin elde edilmesi için güvercin bakıcılığı, gübrenin birikmesi ve düzenli toplanması gereksinimden dolayı bazı yapılara ihtiyaç duyulmuştur. Bu yapılara bölgelere göre çeşitlilik göstermektedir. Gesi bölgesinde taş ile örülmüş kule tipi iken, Kapadokya'da kayalara oyulmuş ve Diyarbakır'da ise kerpiçten yapılmış binalar şeklindedir. Bu yapılar Gesi'de "burç", "kule", Kapadokya'da "odacık", "güvercinlik ve Diyarbakır'da da "boranhane" diye anılmaktadır. Hemen hepsinin adı ve biçimi nasıl olursa olsun aynı amaca hizmet etmekte ve bir tür ticari işletmelerdir.

Güvercinler toplu olarak yaşayan bir kuş türüdür. Bu nedenle güvercin gübresinin bir arada toplanması ve kullanılması sağlanır. Güvercinler yedikleri yemlerin bir kısmını sindirmeden dışkı olarak dışarı atarlar. Güvercin gübresinin % 25'i organik madde, % 2'si azot ve % 1-1'5'u fosforik asit içermektedir. Bu gübrenin içeriği organik tarıma elverişli özellikler taşır. Bu gübrenin (direk taze olarak toprağa uygulanmaması, eski gübre kullanımına dikkat edilmesi ve her toprağa uygun olmaması gibi) kullanım özellikleri bulunmaktadır.

Gesi bölgesindeki güvercinlikler üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm zeminin altında bulunan güvercin odasıdır. Burası normal bir oda büyüklüğünde ve duvarlarında güvercinler oyuklar bulunmaktadır. Her odada yüzden fazla oyuk bulunduğu ifade edilmektedir. Odanın tavanında güvercinlerin giriş çıkışlarını sağlamak için bir delik yer almaktadır. Deliklerin çapı yaklaşık olarak bir metre civarındadır. Güvercin gübresi odanın tabanında birikmektedir. Oda zeminin altında, yeraltında olduğundan dolayı dışardan bakılınca görünmemektedir. Güvercinliğin ikinci bölümü ise "burç"/"kule" oluşturmaktadır. Bu bölüm yeraltındaki odanın üzerinde ve güvercinlerin giriş çıkışını sağlayan tavandaki deliğin etrafını çevirmektedir. Yine bu kısım taşlarla yuvarlak, kare veya kule görünümündedir. Kuleler 3-4 metre yüksekliği ve 2-3 metre genişliğinde inşa edilebilmektedir. Güvercinlerin giriş ve çıkışlarını kolaylaştırmak için kulenin üstü açık bırakılmaktadır.

Güvercinliğin üçüncü ve son bölümü güvercin odalarını birbirine bağlayan tüneldir. Tünellerin girişi ve çıkışı, dışardan bakılınca çok belli olmayan biçimde kapatılmıştır. Tüneller bir kişinin giriş çıkışına uygun yapılmıştır. Yılın belli dönemlerinde odada biriken gübre güvercin sahibince dışarı çıkarılır.

Gesi güvercinliklerinin Derevenk Vadisi içindeki yamaçlardaki ıssız görünümünden etkilenmemek mümkün değildir.

Güvercinlerin sadece gübresinden değil, etinden, tüyünden ve yumurtasından da yararlanılmıştır.

Bölge halkının ifadesine göre, Kayseri mantısının özelliği güvercin etinden yapılmasıdır. Güvercin yavruları uçmaya başlamadan önce, etleri sertleşmeden önce yemeklik olarak mantıda kullanılmıştır. Yörenin lezzetlerinde olan mantı günümüzde bu özelliğini kaybetmiştir.

1950'li yıllardan sonra köyden kente göç, suni gübre ve tarım ilaçlarının yaygın kullanımı, güvercinliklerin önemini azaltmıştır. Gesi, Kapadokya ve Diyarbakır güvercinlikleri eski günlerinden çok uzaktalar.

Kayseri'nin ilginç yapılarından olan, geçmişten günümüze gelen ve kültürel zenginliğimizin bir parçası olan güvercinlikler tümden yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bulunuyor.

Yolunuz Kayseri'ye düştüğünde, Gesi Güvercinlikleri için görmek için Gesi, Kayabağ ve Güzelköy yolunu takip edebilirsiniz.

“Gesi Bağları”, Muzaffer Sarısözen’in derlediği ve Barış Manço ve Selda Bağcan’ın sesinden defalarca dinlediğimiz türküyü yeniden hatırlamakta yarar var. Gesi’ye giderseniz bu türküyü sessizce mırıldanabilirsiniz. “Gesi bağlarında dolanıyorum / Yitirdim yarimi aranıyordum / Bir çift selamına güveniyordum / Gel otur yanıma hallerimi söyleyim / Halimden bilmiyor ben bu yari neyleyim / Gesi bağlarından gelsin geçilsin / Kurulsun masalar rakı, şarap içilsin / Herkes sevdiğini alsın saçılsın / Atma anam atma şu dağların ardına / Kimler yanmasın anam yansın derdime / Gesi bağlarında bir top gülüm var / Hey Allah’tan korkmaz sana bana ölüm var / Ölüm var da şu dünyada zulüm var / Gel otur yanıma hallerimi söyleyim / Halimden bilmiyor ben bu yari neyleyim...”

DÜŞÜNCE KİTAPLIĞI

YARATICI DÜŞÜNME SANATI

FATMA KARAASLAN*

Zelda, Scarlet ve Louis'e: 'Bir şeyin olmasını sağladığınız zaman görün bakın neler oluyor'' cümlesi ile başlayan kitabın yazarı Judkins, gerek düşünme gerekse yaratıcı düşünme adı altında Einstein'ın çalışma masasından Dada manifestosuna, Andy Warhol'ün stüdyosundan Nobel ödüllü ekonomistlere kadar bir ömürlük deneyimleri ilham verici birçok örnekten yararlanarak daha yaratıcı düşünmemizi sağlamak adına kısa, öz ve şaşırtıcı bir kitap haline getiriyor.

Eserin Adı: Yaratıcı Düşünme Sanatı

Yazarın Adı: Rod Judkins

Yayın Tarihi: 2015

Yayınevi: Pegasus Yayınları

Baskı Sayısı: 1

Dil: Türkçe

Sayfa Sayısı: 281

1999 yılında İstanbul'da doğdum. Doğduğumdan beri İstanbul'da yaşıyorum. İlkokul, ortaokul ve liseyi İstanbul'da okudum. Şu anda İstinye Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü üçüncü sınıf öğrencisiyim. Sosyal çalışma mesleğinde yaratıcı düşüncenin önemini bildiğim için kendimi geliştirme adına bu kitabı okudum ve bu kitabın mesleki gelişimime katkı yapacağına inanıyorum.

Yaratıcı Düşünme Sanatı adlı kitap insanoğlunun yaratıcılık yönünü keşfetmesini sağlamak ve bu sürecin daha hızlı işlemesi için kişisel gelişim adı altında teşvik edici cümlelerle bizlerin bu sanatı algılama sürecini temellendirmektedir. Judkins bu kitabı istediği için değil, ihtiyaç olduğunu düşündüğü için yazmıştır. Bu sonuç bile yaratıcı düşünme alanındaki eksiklikleri kavramak için yeterli bir gerekçedir.

Judkins yaratıcı düşünmenin lise sıralarında okul tarafından bastırıldığına vurgu yapıyor. Yaratıcı düşünmenin uzun yıllar öğretmenler için ciddi anlamda korkutucu bir şey olarak algılandığına vurgu yapıyor Judkins. Bu önemli bir saptamadır. Çünkü yaratıcı düşünmeyi keşfetmiş bir insanın neler yapabileceğini düşünmek bile öğretmenlerin önyargılarıyla korku duvarı oluşturmaları için yeterli bir sebeptir. Öğretmenlerin algı dünyasında yaratıcılık ciddi anlamda tehlikeli ve kontrol edilemeyecek bir şey olarak yer edinmişti. Tıpkı uyuşturucu, kumar ve hırsızlık gibi öğrencileri yaratıcı düşünmeden ya da bunun için verilen çabadan uzak tutmaya çalışırlardı. İyilik yaptıklarını zanneden bu zihniyetlerin koskoca bir neslin belki de tüm insanlığı aydınlatacak buluşlara imza atmaları için yapmaları gereken yaratıcı düşünmeyi bastırıldığı görülmektedir. Judkins bu durumun sanat okulunda tam tersi olduğuna vurgu yapıyor. Çünkü sanat okulunda hataların iyi kabul edildiği bir ortam mevcuttu. Sadece deneyip yanılabilirdiğimiz bir ortam. Bu da sanat okulunda her zaman doğru şekilde yapma vurgusu olmadığını göstermektedir.

Judkins'e göre sanat okullarının bir şeylere anlam yüklemekten ziyade bir şeyleri anlamsız yapan insanlarla dolu olduğu görülür. Sanatınızı değiştirmek sadece alışkanlıklarınızın değişmesiyle mümkün olacak bir süreçtir. Hiç şüphesiz alışkanlıklarını bu doğrultuda şekillendiren bir bireyin sanat adı altında yaratıcı düşünmesi daha çabuk gerçekleşir. Çünkü sanat okulunda özgürlük ve serbestlik havası hâkimdir. Yaratıcı düşünmeyi hayatımızla özdeşleştirip bağ kurarsak, profesyonel bir aktivite olmadığını daha iyi anlarız.

Eduardo Chillida'nın dile getirdiği; "Nasıl yapılacağını bildiğim şeyleri zaten yapmışımdır. Bu yüzden her zaman nasıl yapılacağını bilmediğim şeyleri yapmalıyım." sözü insanlar için sonsuza dek amatör ruhlu kalmaya vurgu yapar. Çünkü amatör olanlar ve profesyonel olmayan insanlar her zaman yeniliklere, dolayısıyla yeni fikir ve eleştirilere açıktır. Bu da onların her şeyi deneyebileceklerini gösterir. Bu durum da onları değişikliğe sürükler. İnsanların hayatlarına yeni bir soluk getirmeleri için hep aynı şeyleri tüketen, hep aynı sayfaları okuyan, hep aynı ortamda bulunan zihniyetler için bu pek de mümkün olmayacaktır. Çünkü aynı dünyasında farklı şeyler aramak bir arayıştan öteye gidemeyecektir. Tam bu noktada yepyeni farklılıklar yepyeni algılama süreçleri ile yaratıcı düşünmemizi sağlayacaktır. Bruce Lipton bu konuda algılarımızı kontrol ederek hayatımızı kontrol edebileceğimize vurgu yapıyor. Judkins, "İşleri alışıldık şekilde değil, alışılmadık şekilde yapın." diyerek farklılıkları bu şekilde kucaklayacağımız yolu bize gösteriyor. Tam bu anlamda yepyeni farklılıklar yepyeni algılama süreçleri ile yaratıcı düşünmemizi sağlayacaktır.

Başkası olmayın başlığıyla yazar özbenliğimize vurgu yapıyor. Yaratıcı insanlar kendileri olmayı keşfetmiş kişilerdir. İyi ya da kötü, her zaman kendi deneyimlerinden faydalanırlar. Kendileri olmanın en büyük avantajlarından biri orijinal ve özgünlüklerinden gelir. Bu yaptıkları her şeyi benzersiz kılar. Çünkü onlar kimseye benzemez. Sırf kendileri oldukları için yaratıcı düşünmeye daha meyillidirler. Üreten insanoğlu boş durmaz. Bu süreç kendini keşfetmiş insanlar için daha çabuk gerçekleşecektir. Bu arayışlarda daha çok düşünür, daha çok çalışır ve olumsuzluklar karşısında olumlu olurlar. Oscar Wild bu konuda "Hakkınızda konuşulmasından daha kötü bir şey varsa o da hakkınızda konuşulmamasıdır." diyerek olumsuz görünen bu duruma karşı takındığımız tavrın yanlış olduğunu gösteriyor.

Toplumda ve çevremizde gerçekleşen değişimler insanları yaratıcı düşünmeye yaklaştıracaktır. John F. Kennedy bu konuda, "Değişim hayatın gerçek kanunudur. Sadece geçmişe ya da şimdiye bakanlar, geleceği kaçıracaklarından emin olmalıdırlar." Bizlerin geçmişten ders alarak geleceğe zemin hazırlama çabası içerisinde anı yaşayan yaratıcı beyinler olabilmemiz ümidiyle.

SOSYAL ÇALIŞMA KİTAPLIĞI

YEREL YÖNETİMLERDE SOSYAL HİZMETLER

AYLİN ARICI*

1970'li yılların sonlarına doğru Amerika ve Batı Avrupa ülkelerinde yaşanan ekonomik sıkıntılar sebebiyle devletin klasik görevler ile sınırlandırılması gerektiği görüşü sıklıkla gündeme gelmeye başlamıştır. Neo liberal görüşlerin etkin hale gelmeye başlaması, küreselleşme, yeni kamu yönetimi ve yerindenlik kavramlarının doğuşu sosyal sorunlara kim ya da kimlerin, hangi düzeyde müdahale etmesi gerektiği sorusunu da beraberinde getirmiştir. Bu kitap sosyal sorunların önlenmesi noktasında sosyal hizmete duyulan gereksinimi bir kez daha dile getirmesi açısından son derece önemlidir. Toplumsal yapıdaki değişimler kurumların da değişime uğramalarına neden olmuştur. 1950'li yıllardan günümüze değin kamu yönetimi sürekli olarak yeniden yapılandırılmıştır. Türkiye'de 2002 sonrası ve özellikle 2004-2005 yılları arasında çıkartılan yerel yönetim yasaları, kamusal hizmetlerin "yerindenlik" ilkesi gereği en yakın yönetim birimince yerine getirilmesini öngördüğünden, birçok kamu hizmetinin yerel yönetimlere devredildiği görülmektedir. Bu nedenle kitap sosyal hizmetlerin örgütleniş ve ilişkisini kamu yönetimi bilimi açısından ele almayı amaçlamış ve alanında özgün çalışmalardan biri haline gelmiştir.

*

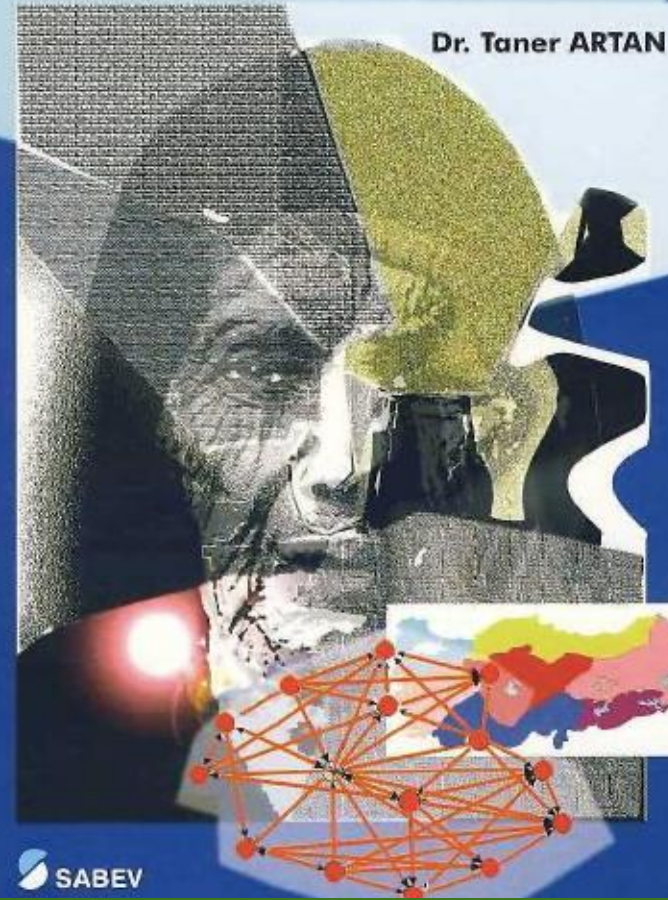

1988, Tekirdağ doğumludur. Ege Üniversitesi Sosyoloji Bölümünden mezun olduktan sonra İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümünde yüksek lisans eğitime ve araştırma görevlisi olarak çalışmaya başlamıştır.

Halen aynı üniversitede doktora eğitim sürecine devam eden Arıcı'nın bağımlılık, göç, çocuk işçiliği, sanat terapisi, yaşlılık alanlarında çalışmaları bulunmaktadır.

Yerel Yönetimlerde Sosyal Hizmetler

Dr. Taner ARTAN

Eserin Adı: Yerel Yönetimlerde Sosyal Hizmetler

Yazar: Taner Artan

Yayın Tarihi: 2017

Yayınevi: SABEV Yayınları

Baskı Sayısı: 1. Baskı

Sayfa Sayısı: 240

Dil: Türkçe

Yazar bu eser ile sosyal hizmet alanında çalışan ve eğitime devam eden gençler başta olmak üzere, alana ilgili herkese ulaşmayı hedeflemiştir. Kitabın kapak tasarımı Alman ressam ve fotoğraf sanatçısı Prof. Dr. Reinhard Lohmiller tarafından gönüllü olarak geliştirilmiştir. Kapak tasarımındaki birbirinden farklı ve ilişki halindeki çok sayıda sembol adeta konunun çok yönlü, etkileşimli, dinamik ve karmaşık yapısı hakkında okuyucuyu bilgilendirmektedir. Yazar kitabı üç bölüm halinde okuyucuya sunmaktadır. İlk bölüm; "Sosyal Devlet, Sosyal Hizmet ve Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı"dır. Bu bölüm kendi içinde; kavramlar, kamu yönetimi ve sosyal hizmetler, yeni kamu yönetiminin sosyal devlet ve sosyal hizmete etkisi başlıkları altında anlatılmıştır. Kitabın ikinci bölümünü "Türkiye'de Sosyal Hizmetlerin Tarihsel Gelişimi ve Yeniden Yapılandırılma Gereksinimi" oluşturmaktadır.

Bu bölümün ayrıntılı şekilde ele alınması eleştiriye açık olsa da yazar kitabın giriş bölümünde bu tarihsel süreci aktarmanın önemine dikkat çekmektedir. Kendisi ortak kavramsal dilin sosyal hizmet uygulayıcıları tarafından tam olarak benimsenmemiş olduğunu, bunu bir sorun olarak gördüğü için metinde kavramlara yer verme ihtiyacı hissettiğini ifade etmiştir. Kitabın üçüncü bölümü; “İstanbul’da Sosyal Hizmetlerin Örgütlenmesi ve Yerel Yönetimler”dir. Bu bölüm; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı hizmetlerini, İstanbul İl Özel İdaresinde Sosyal Hizmetleri, İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nde Sosyal Hizmetler ve İlçe Belediyelerinin Sosyal Hizmet Uygulamalarını kapsamaktadır. Bu bölüm okuyucuya kamusal alanda ve yerel yönetimler alanında korunmaya ve bakıma ihtiyacı olan yaşlı, kadın, engelli, çocuk ve sosyal yardım gibi birçok uygulamayı aktarmış, benzerlik ve farklılıklara dikkat çekmiştir.

Yazar, kitap boyunca 2002 yılı sonrası çeşitli faaliyet raporlarına yer vermiş, verileri zaman zaman grafikler halinde sunarak savının daha kolay anlaşılmasını sağlamıştır. Yazar metinde akademik bir dili tercih etmiş, kullandığı kavramları açıklamıştır. Kavramsal açıklamaların fazla oluşu sosyal hizmet eğitimi almış okuyucular için zaman zaman ayrıntı gözükmekle birlikte, alana yeni başlamış, eğitimi devam eden gençleri kazanmak anlamında değerli gözükmektedir. Bu nedenle kitabın bu yanını hem güçlü hem zayıf yönler kategorisinde değerlendirmek mümkündür. Kitap, dilinin açıklığı ve akıcılığı sayesinde herkes için kolay okunabilir ve anlaşılabilir hale gelmiştir. Yazarın metinde kullandığı dilin, kitabın eğitim odaklı bir hedef kitleye ulaşmasını kolaylaştırdığı söylenebilmektedir. Kitabın kaynakçasında sosyal politika, sosyal hizmet, yoksulluk ve yerel yönetimler alanında öncü çalışmalara yer verilmiş olması, kitabı güvenilir bir kaynak haline getirmiştir.

Yazar kitap boyunca görüşlerinde tutarlı bir tavır sergilemiş; kitabın sonuç kısmında merkezi yönetimlerin sosyal sorunları çözümleme noktasında yetersiz kalmasının sonucu olarak yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesi içerisinde yerindenlik ilkesi ve yönetim kavramlarının etkin hale geldiğini tekrarlamıştır. Sosyal hizmet ve sosyal yardımlar arasındaki ilişkiyi irdelemiş, kişileri sadece kendi kendilerine yeterli hale getirmek için kullanılması gereken sosyal yardımların bağımlı bir kitle yaratma riskine değinmiş, bu durumun sürdürülebilir yoksulluğu kalıcı kılan yanına dikkat çekmiştir. Hizmetlerin hak temelinde bütün vatandaşlara eşit sunumu konusu üzerinde durmuş, hizmetlerin hedef kitleye ulaşmasının önündeki engelleri değerlendirmiştir.

Yazar, belediyelerde farklı birimler tarafından sürdürülmekte olan sosyal hizmet ve yardımların sosyal hizmet müdürlükleri adı altında toplanması gerektiğini ifade etmiş; il düzeyinde sosyal hizmetlerde işbirliğinin sağlanabilmesi için sosyal hizmetlerden sorumlu merkezi ve yerel yönetim temsilcilerinin yanı sıra sivil toplum ve özel sektör temsilcilerinin de içerisinde bulunduğu il ve ilçe sosyal hizmet yönetim kurullarının oluşturulması önerisinde bulunmuştur. Ayrıca metinde sosyal hizmet kalitesini artırmanın yollarını sorgulamış, bunun bir yolunun da nitelikli uzman personel eksikliğinin giderilmesinden geçtiğini belirtmiştir.

Kitap “Yerel Yönetimler ve Sosyal Hizmet” alanında yapılmış özgün araştırmalardan bir tanesidir. Sorunu kuramsal, kavramsal ve uygulama boyutunda ele almış, uygulanabilir çözüm önerileri sunarak alana katkıda bulunmayı ve başka çalışmalara öncülük etmeyi hedeflemiştir.

YAZAR HAKKINDA

“Yerel Yönetimlerde Sosyal Hizmetler” kitabı İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekan Yardımcısı ve Sosyal Hizmet Bölüm Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Taner ARTAN tarafından 2017 yılında kaleme alınmıştır. Yazar kitabın arka kapağında bu kitap ile alandaki boşluğa bir tuğla koymayı hedeflediğini belirtmiştir. Yazar bu ifadesi ile alandaki eksikliği vurgulamakta ve adeta okuyucuları kendisi ile beraber başka tuğlalar koymaya davet etmektedir. Yazarın alandaki eksikliği, değişimi, dönüşümü fark edebilmesi akademik geçmişine ve iş deneyimlerine bağlanabilmektedir. 1972 yılı Ardahan doğumlu olan Artan, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü’nü 1992 yılında dönem birincisi olarak bitirmiştir. 1996 yılında İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü’nde “Aile İçi Fiziksel Yaşlı İstismarı” konulu tez çalışması ile yüksek lisansını tamamlamıştır. İstanbul Üniversitesi İngilizce İşletme Fakültesi, İşletme İktisadi Enstitüsü’nde 2001-2002 dönemi yüksek lisans MBA programına devam etmiştir. 2005-2011 yıllarında Marmara Üniversitesi Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Bilim Dalı’nda “Yeni Yerel Yönetim Yapılanmasında Sosyal Hizmetler; İstanbul Örneği” konulu tez çalışması ile doktorasını tamamlamıştır. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na bağlı Bahçelievler Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi’nde müdür olarak görev yapmıştır. 2014-2015 yıllarında Bahçelievler Şeyh Zayed Çocuk Yuvası ve Sevgi Evleri kuruluş müdürlüğü ve İstanbul Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü’nde İl Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. 2015 yılından bu yana İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sosyal Hizmet Bölümü’nde öğretim üyesi olarak dersler vermektedir.

SOSYAL HİZMET VE BOCCE

Bocce... Eğer daha önce hiç karşılaşmadığınız bir kelime ise 'O ne ?' dediğinizi duyar gibiyim, çünkü ilk duyduğumda benim de verdiğim tepki buydu. Sosyal hizmet eğitiminin bana kazandırmış olduğu, sadece benim için yeni bir kelimedenden ibaret olmayan önce hayatıma sonra da hayallerime büyüleyici bir dokunuşta bulunan spor...Bocce: Petank, Volo, Raffa ve Çim Topu sistemlerini (bocce oyun türlerini) içine alan temelde pallino adı verilen hedef topa diğer topların yaklaşması esasına dayalı olan bir spor. Peki bu bocce sporunun sosyal hizmet ile bağlantısı ne olabilir diye düşünüyor olabilirsiniz. Bende yazımda sizinle bu konuyu paylaşmak istiyorum.

Bocceyi ilk kez ders kapsamında sosyal hizmet eğitiminde yenilikleri biz öğrencilerine en güncel şekilde ulaştıran Turgay Çavuşoğlu hocamdan öğrendim. Daha sonra sporla ilgili federasyonun Manisa İl Temsilcisi ile iletişim kurarak Bocce dünyasının içine girdim. Bir alanın içinde olmak ile ona dışarıdan bakmak arasında çok fark olduğunu düşünüyorum. Çünkü alanın içinde alanı uygulamalı olarak görüyor ve alanda başarılı insanlarla tanışıp daha fazla bilgi ve donanım sahibi oluyorsunuz. Bocce ile ilgili serüvenim müsabakalarda hakemlik yapmamla başladı ve Özel Eğitim ve Uygulama Okulunda bocce antrenörlüğü ile devam etti. Şu an ise Kızılay İzmir Şubesi'nde gönüllüler ile Kızılay Toplum Merkezi'nde mültecilerle uyum projeleri şeklinde buna ek olarak Manisa Vakıf Huzurevi'nde yaşlılarımız ile çalışma olarak devam ediyor. Sosyal hizmetin diğer mesleklerden ayırt edilmesinde temel rol üstlenen sosyal işlevsellik kavramı mesleğimizin odak noktalarındandır. Sosyal hizmet bireylerin ve toplumun sosyal işlevselliğini geliştirmeyi amaçlamaktadır.

✱

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Hizmet 4. Sınıf öğrencisi. Bocce antrenörlüğü ve hakemliği yapıyor. Türk Kızılay İzmir Şubesi, Türk Kızılay İzmir Toplum Merkezi'nde ve Manisa Vakıf Huzurevi'nde gönüllü Bocce antrenörü.

Peki biz insanların sosyal işlevsellik kapasitelerini geliştirmeleri konusunda ne yapabiliriz? Sosyal işlevselliğin artırılması ile spor arasında nasıl bir bağlantı oluşturabiliriz? Spor yapmak bireyi bedensel, psikolojik ve sosyal yönden geliştirmektedir. Hele ki yapılan spor bocce gibi engelsiz bir spor ise... Bocce yaş, cinsiyet ve fiziksel yeterlilik konusunda dünyada herkesin rahatlıkla yapabileceği ve ulaşabileceği bir spordur. Günümüzde bocceyi yaşlı refahı alanında, engelli refahı alanında, çocuklara ve gençlere sosyal desteğin sağlanmasında etkin olarak görmekteyiz. Antrenörlüğüm sürecinde sosyal işlevselliğin gelişmesinde bocce sporunun ne kadar etkili olduğuna şahit oldum. Bocce, spor yapan kişiye belirli kazanımlar sağlamaktadır. Sağduyu sahibi olma, etkin odaklanma, iletişim kurma, grup ile çalışma dinamiğinin güçlenmesi, özgüven duygusuna sahip olma, karar verebilme becerisinin gelişmesi gibi ve daha niceleri... Bütün bu kazanımları bireye sunmak için çeşitli müdahalelerde bulunan sosyal hizmet disiplini neden bu çalışmayı insan doğasında her zaman var olan bir sporla birlikte yapmasın ki? Değişen ve gelişen dünya koşullarında her geçen gün insanlığın içinde bulunduğu sorunların çözümünde sosyal hizmet gerek mikro gerekse makro çalışmalarla mesleki etkinlik odağını gerçekleştirme hedefindedir. Sporun (öncelikle benim için engelsiz spor olan boccenin) sosyal hizmet uygulamalarında yer alması ve önemli olması gerektiği kanaatindeyim. Bu fikre kapılmamın sebebini de sizlerle paylaşmaktan keyif alacağım. Gönüllü olarak bocce öğrettiğim özel eğitim ve uygulama okulundaki öğrencilerimin her hafta gelişme göstermelerini ve kendi aralarındaki iletişimin daha da iyileştiğini görmüş olmam ve bana, 'Hocam, iyi ki bize bocce oynatıyorsunuz; çok güzel zaman geçiriyoruz,;sabırsızlıkla bugünü bekliyoruz.' dönütünü yapmış olmaları yazımdaki düşüncelerimi kuvvetli bir şekilde hissettiriyor. Sosyal hizmetin gelişen dünyasına sporun renk katacağına inanıyorum. Mesleğimizin gelişen ve değişen dünyada her geçen gün yeni alanlarla hareket ettiğini görüyoruz. "Spor ve Sosyal Hizmet" bir yenisi olabilir mi ? Bunun için yapmış olduğum çalışmaları arttırmakla beraber literatüre destek olacak nitelikte olmasını dilediğim yeni bir araştırmaya adım atmak üzereyken mesleğimize yenilikleri yaşatmanın heyecanıyla...

SOSYAL HİZMET MAGAZİN

www.sosyalhizmetmagazin.com
Ücretsiz abonelik için ziyaret edin.

sosyalhizmetmagazin@gmail.com

YAZILARINIZI BEKLİYORUZ!

GELECEK SAYILARIN TEMALARI

- * **ŞİDDET DOSYASI**
- * **YAŞLI REFAHI**
- * **ENGELLİ REFAHI**

